Ateşkesin bozulmasından TC'yi sorumlu tutan YEKBÛN Merkez Komitesi'nden ulusal demokratik güçlere çağrı

Ulusal Birlik İçin İleri !

❑ YEKBÛN Merkez Komitesi, 10 Haziran 1993 günü yayınladığı bir bildiriyle, PKK'nin tek yanlı ateşkes ilanından günümüze kadar yaşanan süreci değerlendirdi. Ateşkes dahil tüm iyiniyetli çabaları elinin tersiyle iten, kirli savaşı yaygınlaştırarak sürdüren TC'yi, ateşkesin bozulmasından sorumlu tutan YEKBÛN MK, tüm ulusal demokratik güçlerin kirli savaşa karşı birleşmeleri çağrısında bulundu.

❑ YEKBÛN MK, inkar ve imha politikalarında ısrar eden devlete karşı, savaş koşullarında bile özenle kaçınılması gereken hata ve eksikliklere dikkat ederek verilecek, silahlı mücadele dahil her türlü mücadele yol ve yönteminin meşru olduğunu, parti olarak önceden önlerine koydukları görev ve sorumlulukları aksatmadan yerine getireceklerini belirtti.

Sayfa 4

Dayatılan Teslimiyet ve Tarihsel Gerçekler

Sayfa 2

MEDYA GÜNEŞİ
Onbeş Günlük Haber - Yorum Gazetesi
16-30 Haziran 93
Yıl: 6
Sayı: 32
8000 TL
(KDV Dahil)

Bextê Romê Tune ye !

Vaye dîsa li me ferman e *(foto: Medya Guneşi)*

❑ Hêzên dewletê yên ku di pêvajoya şerrawestindinê de jî, gund vala dikir û dişewitandin piştî bûyera Bîngolê operasyonên xwe yên bombareşanê zêdetir kirin. Hêzên leşkerî yên dewleta Tirk li Diyarbekirê, Farqînê, Pasûrê, Hênê, Licê, Bedlîsê, Bingolê, Tetwanê, Çatakê, Başkaleyê, Sasonê û Mûşê operasyonên xwe yên xerakirin û şewitandina gundan didomînin. Cinayêtên "qisasnediyar" dom dikin. Rûpel 5

- Seîd Yûsuf: "Girê sîra bi sîr e, ev jî Kurdistan e" Rûpel 16
- "Baba" gitti, "kız"ı geldi Sayfa 3
- Dîrok û bêsihûdî Rûpel 6
- "Doğu ve Güneydoğu bölgeleri Batı Anadolu"yu sömürüyormuş (!) Sayfa 8-9
- ABD, Almanya ve Yugoslavya Krizi (1) Sayfa 11-12

MEDYA GÜNDEMİ

Dayatılan Teslimiyet ve Tarihsel Gerçekler

DYP-SHP hükümetinin Bingöl olayından sonra rafa kaldırdığı ve PKK Genel Sekreteri'nin son basın toplantısının yapıldığı gün, 8 Haziran 1993 günü Resmi Gazete'de yayınlayarak yürürlüğe koyduğu 483 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, kimi geleneksel ırkçı-şoven çevrelerin göstermelik tepkilerine yolaçtıysa da, TC'nin uzun vadeli çıkarlarını savunanlar tarafından olumlu karşılandı. Hatta Kürt sorununda "şahinliği" kimseye kaptırmayan bazı çevreler bile, Bingöl olayından sonra kararnamenin dondurulmasına karşı çıktılar ve kararnamenin devletin çıkarına olduğunu savundular.

Bazı çevreler tarafından bilinçli bir biçimde "kısmi af" kararnamesi olarak yansıtılmak istenen kararname, sağlıklı bir biçimde değerlendirildiğinde, "af" adına dayatılmak istenenin apaçık teslimiyet ve onursuzluk olduğu görülmektedir. Osmanlı İmparatorluğu bir yana, TC'nin son yetmiş yıllık tarihi incelendiğinde böylesi bir kararname ve yasaların ilk olmadıkları, Kürt ulusal uyanışı ve mücadelesinin yaygınlık gösterdiği, devlet için artık tehlike çanlarının çalındığı her dönemde benzeri tuzakların kurulduğu rahatlıkla görülebilir. Kürt halkı açısından teslimiyet ve onursuzluğu ifade eden bu ve benzeri tezgahlarla ne yazık ki nice Kürt yurtseveri kat-ledildi, ulusal ayaklanma ve direnişlerin lider kadroları oyuna getirilerek imha edildiler, etkisiz hale getirildiler.

Bu nedenledir ki, TC'nin son oyun ve tuzaklarına dikkat etmek gerekir.

Teslimiyet kararnamesi

Teslimiyet ve onursuzluğu dayatan 483 sayılı KHK'nin girişinde, Anayasanın 121. maddesi ile 25.10.1983 tarih ve 2935 sayılı kanunun 4. maddesine dayanılarak bu kararnamenin çıkarıldığı belirtilerek "af" olarak yansıtılmak istenen teslimiyetin her türünü "aklayabilecek" bir çerçeve çiziliyor. Kararnamenin 1. maddesinde belirtilen "Silahlı çete mensubu olmayıp, çete içinde herhangi bir nedenle bulunan ve suç işlediği tespit edilemeyenlerden pişmanlık duyup kendiliğinden teslim olanlar hakkında takibat yapılmaz" yaklaşımı, açıktır ki teslimiyet ve onursuzluğu seçip bildiklerini söylemekle kalmayarak devletin kendisine dayatacağı bütün senaryoları onaylayıp "samimi itiraf" olarak altını imzalayan, istenebilecek her türden işbirlikçiliği kabul eden insanları "af" edecek.

Yoksa kişi, eğer "silahlı çete" olarak gösterilmek istenen PKK ve yan kuruluşları veya başka bir örgütün mensubu değilse, "suç işlediği" tespit edilmemişse, sözüedilen kişi neden yargılanacak? Gerçi Türk hukuk sistemi dikkate alındığında istenildiğinde her davranış ve tutum "suç unsuru" olabiliyor. Ne var ki 483 sayılı KHK ile amaçlanan, teslimiyet ve onursuzluğu dayatırken, mahkemeleri "yasal" süreçten dışlayarak, "takibat" değil de soruşturma sürdürecek polis ve savcıları nihai karar sahibi kılmaktır.

Bu kararname, örneğin kişi teslimiyet ve işbirlikçiliği seçerse, her türden keyfiliğe açık olan yaklaşımla kişinin "silahlı çete" mensubu ve "suç işlediği"nin tespit edilemediği gerekçesiyle "af" edilebileceği, yani bir diğer tanımlamayla iradesinin ipotek altına alınıp kirli savaşın hizmetine sokulabileceği bir sır değildir. Kararnamenin sadece Olağanüstü Hal Bölgesi'nde geçerli olması da gösteriyor ki, amaç Kürt ulusal uyanışı ve kurtuluş mücadelesini kesintiye uğratmak, teslimiyet ve onursuzluğu teşvik etmektir. Bu politikanın da yeni olmadığı bilinmektedir.

Ne var ki 483 sayılı KHK ile amaçlanan, teslimiyet ve onursuzluğu dayatırken, mahkemeleri "yasal" süreçten dışlayarak, "takibat" değil de soruşturma sürdürecek polis ve savcıları nihai karar sahibi kılmaktır.

Tarih derslerle dolu

Kürt tarihi, bu konuda benzeri sayısız girişimle doludur. Ondokuzuncu yüzyılda Osmanlı yönetiminin merkezileşme ve yöresel otoriteleri kontrol altına alma politikalarına karşı gelişen Kürt isyan ve direnişlerinin büyük çoğunda, devletin hareketleri bastırmak için çıkardığı yasa ve kararnamelerin önemli roller oynadıkları bilinmektedir. Devlet yöneticileri bazen "af", bazen " taleplerin kabulü" adı altında ulusal hareketleri içten zaafa düşürerek kendi malum amaçlarına varmayı başardılar.

TC'nin kuruluşundan sonra da Kürt isyan ve direnişlerinin bastırılmasında benzeri karar, kararname ve yasalar zaman zaman kilit roller oynadılar. Kürt ulusal liderleri "görüşme" adı altında tuzağa düşürülürken, harekete katılanların "dağdan indirilmesi" ve bu yolla devletin planlarının başarıya ulaşması için "af" gibi yalan ve demagojilerle kimi çevreler etki altına alındılar. Hatta bu yolla "dağdan indirilip" yine Kürt hareketlerine karşı kullanılanlar oldu. Bir kesimi de belli bir süre devletin saldırılarına açıktan maruz kalmadılar, fakat esas tehlike olarak görülen "şakiler", yani Kürt yurtseverleri temizlendikten sonra bu defa sıra bazı işbirlikçilere, teslimiyet ve onursuzluğu seçenlere de geldi; ya bir bahane ile katledildiler, ya da sürüldüler.

Bu tür karar, kararname ve yasalar çoğu kez "suçları sabit" görülerek cezaevlerine konulanlara da uygulandı; devletin senaryoları ve politikalarına teslim olunduğu takdirde önceden hangi "suç"u işlemiş olurlarsa olsunlar bu insanlar "af" edildiler; Kürt direniş ve isyanlarında devletin saflarında cepheye sürüldüler. Dosyaları da sürekli el altında tutulup onlara hatırlatıldığı için işbirlikçilik süreci derinleştirildi. "Yasal düzenleme"lerin olanak vermediği durumlarda da değişik yol ve yöntemlerle benzeri "af"lar çıkarıldı. Tek koşulun kabul edilmesi yetiyordu, o da devletin safında Kürt ulusal mücadelesine karşı savaşmaktı.

Bu ve benzeri politikalar sadece Türk yönetimlerine de özgü değil. Dünyada ulusal ve toplumsal kurtuluş hareketlerine karşı benzeri politikaların sürekli uygulandığı bilinmektedir. Kürdistan'ın diğer parçalarında da Kürt halkını boyunduruk altında bulunduranlar aynı yol ve yöntemleri kullandılar; kullanıyorlar. Diğer parçalarda sayısız Kürt liderinin bu şekilde "dağdan indirilip" imha edildiği veya etkisizleştirildiği hatırlardadır. Bu, İran'da ve Irak'ta "İslamın adaletine sığının" biçiminde kendini gösterirken, Türkiye'de "Türk adaletine güvenin" biçiminde kendini gösterdi. Körfez savaşı öncesi ve sonrasında kanlı Saddam yönetiminin Kürt ulusal kurtuluş mücadelesini baltalamak için ardarda ve birkaç kez de uzatarak çıkardığı sahte "af" kararları bilinmektedir.

Kim kimi affediyor?

"Af" konusunun tartışıldığı her durumda gündeme gelen suç, ceza ve affedilme kavramlarının gerçek anlamları da devletin yansıtmak istediği gibi değildir. Çünkü mevcut hukuk sistemine göre "suç" kabul edilip cezai bir yaptırım gerektiren bazı durumlarda toplumsal meşruluk açısından bakıldığında suç ve cezai yaptırımın muhatapları değişmektedir.

Konuyu daha somutlaştırırsak bugün TC'nin özellikle sosyalist, devrimci ve yurtseverlere yönelttiği suçlamaların ve öngördüğü cezai yaptırımların toplumsal meşruluğu yoktur. Evrensel hukuk ve insan hakları baz alındığında açıkça görülmektedir ki, kendisine karşı her tutum ve davranışın toplumsal meşruluktaki yerini dikkate almadan bir çırpıda suç ilan etmek; her türden yoruma ve karara açık düzenlemelerle cezai yaptırımlar uygulamak suçtur.

Yirmibirinci yüzyıla yaklaştığımız bir dönemde Kürt halkını en doğal haklarından yoksun bırakarak halkın boynundaki kölelik zincirini daha uzun süreli tutmak için en insanlıkdışı yol ve yöntemlere başvurmak, insanları sokak ortalarında infaz etmek, köyleri yakıp yıkarak boşaltmak, insanlarımızı atalarının topraklarından göçmeye zorlamak, Türki cumhuriyetler, Kıbrıs, Bosna-Hersek gibi sorunlarda demokrasi havarisi kesilirken Kürt ve Kürdistan gerçeğini dile getirenleri ve bu uğurda meşru mücadele sürdürenleri ağır hapis ve para cezalarına çarptırmak veya katletmek, açıkça iç ve dış kamuoyunun gözleri önünde işlenen suçlar değil mi? Bu suçları işleyenlerin, haklı mücadele sürdürenleri "affetmeleri" sözkonusu olabilir mi? Kim kimi affediyor?

Bu soruların cevapları geniş demokratik kamuoyu açısından açıktır. Bu gerçek görülerek Kürt ve Kürdistan sorununda demokratik ve kalıcı bir çözüm için adımlar atılıp, Kürt halkının meşru temsilcileri ile görüşmelere oturulmadıkça, özgürlük tuksaklarına yönelik "iç harekat"a son verip genelde teslimiyet ve onursuzluğu dayatan yasa ve kararnameler çöp sepetine atılmadıkça, soruna haksızlıkları giderme perspektifi ile yaklaşmadıkça, onlarca 483 sayılı KHK çıkarılsa da sorun çözümlenmez, daha da ağırlaşır. Bu da, suç ve cezanın esas muhataplarının kabarık dosyalarına yenilerini ekleyecektir. Tarih, çıkmaz yol, yöntem ve politikalarda ayak diretenlerin de "affedilmeye" muhtaç duruma geldiklerinin sayısız örnekleriyle doludur. Halklarımız çıkarına olan çözümler için geç kalınmadan demokratik ve kalıcı çözüm yolları açılmalıdır. Aksi durumda meydana gelebileceklerin sorumlusu, demokratik ve kalıcı çözümü elinin tersiyle itip kirli savaşı tırmandıran devlet olacaktır.

MEDYA'dan

İstanbul DGM yine gazatemizle ilgili olarak peşin hükümlü bir karar verdi. Gazetemizin 16-31 Ocak 1993 tarihli 22. sayısında yayınlanan ve Gazetemizin Genel Yayın Yönetmeni Osman Aytar tarafından kaleme alınan "93'te Yeni Atılımlar İçin..." başlıklı gündem yazısı hakkında İstanbul 3 Nolu DGM'de açılan dava, 7 Haziran günü sonuçlandı. Mahkeme heyeti, bu yazıdan dolayı Osman Aytar'a 2 yıl ağır hapis ve 100 milyon TL para cezası; Gazetemiz Sahibi Cemal Özçelik için 100 milyon TL para cezası; Gazetemiz Yazı işleri Müdürü Salih Bal için 5 ay ağır hapis ve 50 milyon TL para cezası verdi.

DGM'nin, bu davamızı çok kısa sürede, ceza vererek sonuçlandırması, verilen kararın siyasi olduğunun da göstergesidir. Amaç, ne yol ve yöntemle olursa olsun gazetemizi maddi ve manevi açıdan zorluklarla karşı karşıya bırakmak ve bu yolla susturmaktır. Ne ki gazetemiz, doğruları yazmayı sürdürecek, halkımızın sorunlarını dile getirecektir. Bundan kimsenin kuşkusu olmasın.

***

Şubat 1992 tarihinde çıkan 15. sayımızda yayınlanan yazılar nedeniyle aldığı ceza Yargıtayca onaylanan Salih Bal arkadaşımız da "sabıkalılar" kervanına katıldı ve bu durum nedeniyle mevcut yasalara göre yazıişleri müdürlüğünü yapamayacak. Salih arkadaş şimdiye kadar çalışmalarımızda önemli katkılarda bulundu, fedakarca çalıştı. Kendisine bundan sonraki mücadelesinde başarılar dileriz.

Gazetemizin yazıişleri müdürlüğünü bundan böyle Mahmut Metin arkadaşımız sürdürecek. Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu Mahmut arkadaşımız, bilgi ve deneyimlerini, daha iyi ve güçlü bir Medya için seferber edecektir.

Şimdiye kadar da gazetemize önemli katkılarda bulunan Mahmut Metin arkadaşa Medya kollektifi çalışanları olarak hoş geldin diyoruz.

Bir Eğitim Emekçisine Saldırı

S. DİLAN

DİYARBAKIR- Diyarbakır'da 9 Haziran 1993 günü Beş Nisan Mahallesi Erkuş Sokak'taki evine gitmekte olan eski öğretmenlerden Gıyasettin Özbay saat 20.00 sıralarında evinin yakınlarında, Hizbullahçı olarak bilinen iki kişinin satırlı saldırısına uğradı. Saldırı yerinin kahveye ve evine yakın oluşu, ilk bağırmayla yakınlarının ve kahvede oturanların olay yerine yönelmelerine neden oldu. Saldırganların bunun yüzünden kaçmak zorunda kalışları, Gıyasettin Özbay'ı ölümden kurtardı. Hemen Devlet Hastanesi Acil Servisi'ne kaldırılan yaralının hayati tehlikesinin olduğunu bildiren doktorlar, acil müdahalede bulunarak yaralıyı yoğun bakıma aldılar. Uzun bir aradan sonra konuşan yaralı, saldırganları tanıdığını, saldırganlardan birinin olay gününe kadar evinin altında faaliyet gösteren demircinin yanına zaman zaman gelip gittiğini ifade etti. Olayın hemen sonrasından demirci dükkanının kapanması da ifadeyi doğrular mahiyettedir. Aynı ifadeler polis tarafından da alındığı halde bu güne kadar saldırganlardan veya yardımcı olanlardan birinin yakalanmaması, olay üzerindeki tereddütleri artırmaktadır.

Çevresinde çok sevilen ve sayılan Gıyasettin Özbay hastahanede dostlarının yoğun ziyaretine uğradı. Bu durum karşısında polis hasta ziyaretine gelen insanlar arasında gözüne kestirdiği insanları alıkoyarak ziyarete gelenlere gözdağı vermeye çalıştı. Polisin saldırganların peşinden gidip onları yakalayacağına hastane koridorlarında ziyaretçilere gözdağı vermesi ve kimliklerini tesbit etmesi olay üzerinde ikinci tereddüte neden oluyor. Kafa röntgeni çekilen Gıyasettin Özbay'ın kafasında üç çatlağın olduğunun belirlenmesi üzere doktorlar hastanın bir müddet daha yatması gerektiğini bildirdiler. Hastanın acil durumuna rağmen polisler, hasta üzerinde de tehdit unsuru olmaktan geri kalmadılar. Hastanın can çekiştiği anda polislerin Gıyasettin Özbay'a "sen mi öğretmenliği bıraktın, yoksa onlar mı seni siktir ettiler" demeleri halkı koruma iddiasında bulunan TC'nin güvenlik güçlerinin yaklaşımlarını bir kez daha sergiledi.

Gıyasettin Özbay 12 Eylül sonrasında uzun süre cezaevinde yatmış ve 1402 sayılı yasayla öğretmenlik görevine son verilmişti. Özbay 35 yaşlarında evli ve iki çocuk babasıdır.

Gercüş Eski Belediye Başkanı Öldürüldü

Diyarbakır(Medya Güneşi)- Batman'ın Gercüş ilçesi eski Belediye Başkanı Nuri Kaya, yanında bulunan Aziz Bağcı ve Garip Bağcı ile birlikte, Gercüş yolunda, bulunduğu araçtan indirilerek katledildi.

Olaya tanık olan Nuri Kaya'nın eşinin anlatımına göre, Gercüş'e dönmek üzere yola çıktıkları araç maskeli iki kişi tarafından durduruldu. Bu kişiler, Nuri Kaya'yı alıkoyarken diğer iki kişiye olay yerinden uzaklaşmalarını söylediler. Fakat Nuri Kaya'yı taradıktan sonra, uzaklaşmakta olan Aziz ve Garip Bağcı'yı da arkalarından taradılar. Saldırganlar, araçta bulunan Nuri Kaya'nın eşine ise dokunmadan olay yerinden uzaklaştılar.

Olay basına PKK saldırısı olarak geçtiyse de, çevresinde yurtsever bir insan olarak tanınan Nuri Kaya ve diğer şahısların kontrgerilla tarafından öldürüldüğü iddia ediliyor.

Olaydan sonra görüştüğümüz Nuri Kaya'nın ailesi ve yakınları, cinayeti, bölgede uzun bir süredir devam eden "faili meçhul" cinayetler zincirinin bir halkası olarak değerlendirdiklerini, olayın faillerinin gerçekte belli olduğunu fakat bu tür olayların devlet tarafından soruşturma konusu yapılmadığını söyleyerek basını ve demokratik kamuoyunu konu hakkında duyarlı olmaya çağırdılar.

Olaydan iki gün sonra yapılan cenaze törenine yaklaşık 5 bin insan katıldı.

Silvan'da 2 Devrimci Katledildi

Dünyanın en eski uygarlığına ve medeniyetine sahip olan Kürdistan, yağmalamalara, talan ve yıkımlara uğramasına rağmen baskı, zulüm, asimilasyon ve soykırımlara karşı büyük direnç göstererek ayakta kalmayı başarmıştır.

Kürdistan'ın her bir parçasında tarih boyunca değişik boyut ve biçimlerde sömürgeci güçlere karşı ayaklanma ve direnmeler olmuştur. Sömürgeci güçler de bunlardan geri kalmayarak meydana gelen bu halk ayaklanmalarını değişik yöntemlerle (soykırım, sürgün, birbirinen kırdırma) bastırmayı başarmış, Kürt halkının kendi kaderini tayın hakkını tanımamıştır. Bağımsızlık mücadelelerini hep soykırımla, kanla, sürgünle bastırmaya çalışmış, ama başaramayınca yerli gerici işbirlikçi ve milis güçlerden yararlanma yollarına başvurmuş; son dönemlere kadar bunda başarılıda olmuştur. Şimdi de gelişen ulusal kurtuluş hareketine karşı aynı yöntemler kullanılmaya başlanmış. Bu politikalar sonucu son 2-3 yılda binlerce devrimci ve yurtsever insan öldürülmüştür. Bunlardan en sonuncuları Eyüp ADIYAMAN ve Muhterem DEMİR oldu.

Eyüp Adıyaman, davasındaki kararlılığı, azmi ve cesaretiyle düşmana taviz vermeden 1970'li yıllarda mücadeleye başladı, daha sonraları DDKD saflarında mücadelesini sürdürdü. 1980 faşist darbesiyle birlikte birçok kereler gözaltına alındı. Ama o yılmadı, diğer bazı unsurlar gibi faşist darbeyle gelen süreçte bağımsız bir şekilde azimle çalışmasını sürdürdü. Sömürgecilerin ve diğer karanlık güçlerin tüm tehditlerine karşı göğüs gerip davasından yılmadı, taviz vermedi. Son dönemlerde bir çok maddi zorlukla karşı karşıya kalmasına rağmen evden çıkmamayı uygun bulup yine de halkını ve dava arkadaşlarını yalnız bırakmadı. Sömürgeci güçlerin tüm provakasyonlarına karşı kendini koruyabilen Eyüp Adıyaman, 7 Haziran 1993 günü devletin kardeşini bir bahaneyle gözaltına alması nedeniyle dışarı çıktı ve bu sırada Hizbullahçı olarak bilinen kişiler tarafından, akrabası olan Muhterem Demir ile birlikte katledildi.

Anısı mücadelemizde yaşayacaktır.

Bir Grup Yoldaşı Adına
Mervan DİCLE

PANORAMA

Osman AYTAR

"Baba" gitti, "kız"ı geldi

Özal'ın ani ölümüyle devlet hiyerarşisinde gerçekleşen "nöbet değişimi" sonucu olarak Demirel'in cumhurbaşkanlığına terfi etmesi ile boşalan DYP Genel Başkanlığı ve Başbakanlık için başlayan yarış, 13 Haziran günü "Baba'nın kızı" Tansu Çiller'in DYP Genel Başkanlığı'na seçilmesiyle yeni bir aşamaya girdi. Günlerce "Baba işareti kime verecek" tartışmaları yapıldı, adaylar Çankaya'dan işaret almak için canla başla çalıştılar. Zaman zaman öne çıkan C.Çağlar ve Bedrettin Dalan'ın çekilmeleriyle geriye kalan üç aday seçime girdiler. İlk turda Tansu Çiller'in diğer adaylara büyük fark atması, İsmet Sezgin ve Köksal Toptan'ın çekilip, ikinci turda meydanı Tansu Çiller'e bırakmalarına yolaçtı; ve Çiller delegelerin ezici çoğunluğunun oyuyla DYP Genel Başkanlığı'na seçildi. Bunun üzerine Demirel, Çiller'i yeni hükümeti kurmakla görevlendirdi.

Türkiye'de DYP gibi erkek egemen kültür görüntüsünü sergileyen bir partide, bir kadının genel başkan seçilmesi ve dolayısıyla başbakanlığı üslenmesi, içte ve dışta farklı yorumlara neden oldu. Bu gelişmenin Türkiye'nin imajını "olumlu" etkileyeceği, Ecevit gibi "bay muhalif"ler tarafından bile ifade edildi. Basın-yayın organlarına yansıdığı kadarıyla Çiller'in başa gelmesi, birçok Avrupa ülkesinde de ilk haberler arasında yeraldı.

*

DYP içinde şimdiye kadar din konusuna fazla vurgu yapmayanlardan biri olan Çiller'in başkanlık kampanyası sürecinde ve en son olarak da kongrede "ezan, bayrak, Cenabı Allah" sözcüklerini sıkça kullanması ve "taşracılık" edebiyatına önemli bir yer vermesi, açıktır ki delegelerin desteğini almaya yönelikti. Bunun sonuca etkide bulunduğu söylenebilir.

Çiller'in Demirel'e rağmen seçilip seçilmediğini, sonbahardaki olağan kongrede yerini koruyup korumayacağını süreç gösterecektir. Ne var ki bazı çevrelerin yansıttıkları gibi Çiller ile diğer adaylar arasında temel politik, ekonomik ve toplumsal yönelimler konusunda kayda değer farklılıklar yoktur. Adayların kendileriyle getirecekleri üslup ve kimi yöntem farklılıkları olacaktı, ama temel doğrultularda adaylar arasında kayda değer fark yoktu. Bazı tartışmalarda ayrılıklar öylesine abartıldı ki az kala, yıllardır Kürt halkına karşı sürdürülen kirli savaşın icracılarından, milliterist çözümlerde ısrarlı bir İsmet Sezgin "anti-emperyalist" olup çıkacaktı.

Halbuki işin gerçeği böyle değildir. Özelleştirme, uluslararası mali kuruluşların ve diğer güç odaklarının istemleri doğrultusunda hareket etme, demokratikleşme ve benzeri daha bir yığın temel sorunda, Çiller ile diğer adaylar farklı düşünmüyorlar, olan farklılıklar da öze ilişkin değildir. Özel radyo gibi toplumsal özgürlüklerin sınırları bağlamında, mevcut durumuyla fazla önem arzetmeyen konularda adımların atılması veya Çiller'in uzmanlık alanı nedeniyle özelleştirme konusunda daha derli toplu bir programa sahip olması, birilerini yererken diğerlerini övmeyi gerektirmez.

*

Demirel'in cumhurbaşkanlığa seçilmesi, Erdal İnönü'nün SHP'nin gelecek genel kurulunda başkan adayı olmayacağını açıklaması, DYP Genel Başkanlığı ve Başbakanlık için birkaç adayın ortaya çıkması, olası hükümet bileşimi de "istikrarsızlık" anlamında büyütülecek gelişme ve olaylar değildir. Gittikçe sosyal demokrat adı altında çalışma yürüten partileri de derinden etkileyen ve onlar tarafından da benimsenen ekonomik, siyasal ve toplumsal politikalar konusunda savunulanlara bakıldığında, sermaye partileri arasındaki farklılıkların gittikçe silindiği, aynı zeminde değişik bulvarlarda yarışan atletleri andırdıkları söylenebilir.

MGK'de alınan kararlar doğrultusunda Kürt halkına karşı sürdürülen kirli savaşta komutanların "taş üstünde taş bırakmayın" direktiflerini verdikleri, Genelkurmay Başkanı D.Güreş'in Diyarbakır'da yine tüm halka tehditler savurduğu, köy ve mezraların yakıp yıkılarak boşaltıldığı, yerinde infazların devam ettiği bir ortamda "nöbet değişimi" yapanlar, bütün bu ve benzeri politika ve uygulamalara, son olarak Çiller'in söylediği gibi kimseye bir "çakıl" bile vermemeye kararlı olduklarını belirterek destek veriyorlarsa, kim "baş"a gelirse gelsin temel yönelim değişmeyecektir. Demokratikleşme konusunda Kürt sorunu mihenk taşıdır. Türkiye genelindeki demokratik hak ve özgürlükleri ekonomik alandaki adaletsizlikleri giderici, özgürlük ile birlikte halkın yaşam standartlarını yükseltici politikalar da "nöbeti" devralanlar için önemli birer ölçüdür.

Bu gibi alanlarda belirgin bir gelişme olmadığı sürece, "baba" gitmiş, "kız"ı veya "oğlu" gelmiş, hatta "paşa oğlu" gelmiş, farketmez. Çiller'in bayan olması belki bazı çevreler nezdinde "modern" bir görünüm kazandırır Türkiye'ye, ama aslolan politikalardaki çağdaşlıktır; yoksa halklarımız açısından baskı, zulüm ve aşırı sömürü demek olan politikalarla modernlik ancak "rol" yapılarak oynanır.

Ateşkesin Bozulmasından TC'yi Sorumlu Tutan YEKBÛN-MK'nin Ulusal Demokratik Güçlere Çağrısı:

"Kirli Savaşa Karşı Ulusal Birlik İçin İleri !"

YEKBÛN (Partiya Yekbûyî ya Gel a Kurdistanê-Kurdistan Birleşik Halk Partisi) Merkez Komitesi, 10 Haziran 1993 günü yayınladığı bir bildiriyle PKK'nın tek yanlı ateşkes ilanından günümüze kadar yaşanan süreci değerlendirdi. Ateşkes dahil tüm iyi niyetli çabaları elinin tersiyle iten, Kirli Savaşı yaygınlaştırarak sürdüren TC'yi, ateşkesin bozulmasından sorumlu tutan YEKBÛN MK, tüm ulusal demokratik güçlerin Kirli Savaşa karşı birleşmeleri çağrısında bulundu. YEKBÛN MK'nin bildirisini okuyucularımıza sunuyoruz.

Kürt ve Kürdistan sorununun demokratik ve kalıcı bir çözümü için önemli olanaklar yaratan ateşkes ve sonrasındaki süreç, ateşi kesmemekte ısrarlı olan TC'nin Bingöl olayını bahane ederek saldırılarını daha da yoğunlaştırması ve PKK'nin 9 Haziran'da yapılan basın toplantısı ile ateşkese son vermesiyle yeni bir aşamaya girdi. Devlet, en geliştirilmiş savaş araç ve gereçlerini Kürdistan'da kullanırken gerillalar da eylemliliklerini alabildiğince arttırdılar.

TC yetkilileri her ne kadar Bingöl olayını bahane ederek kendi katliam ve saldırılarını haklı çıkarmaya çalışsalar da gerçekler ortadadır. Zamanlama ve eylem yöntemi açısından daha başından beri partimiz tarafından olumsuz ve talihsiz bir eylem olarak değerlendirilen Bingöl olayı gerçekleşmeseydi de devlet operasyonlarını sürdürecekti. Bu, açıkça ortada olan bir gerçekliktir. Bu nedenle tek yanlı da olsa, Kürt sorununun çözümü için önemli olanaklar sunan ateşkesin böylesine zamansız bozulmasının da sorumlusu TC'dir.

20 Mart-15 Nisan arasında geçerli olmak üzere PKK tarafından tek yanlı olarak ilan edilen ve 16 Nisan'da tekrar uzatılan koşullu ateşkes, bilindiği gibi Türk hükümetince olumlu karşılanmadı; ateşkes olayı, ulusal demokratik güçlerin bir "zaaf"ı olarak değerlendirildi. "Eşkiyayla pazarlık edilmez", "Kahraman ordumuzun başarıları teröristleri bu adımı atmaya zorladı", "Gelsinler teslim olsunlar, sonra düşünürüz" gibisinden yaşanan sürecin ciddiyetini kavramaktan uzak, yetmiş yıldır sürdürülen inkar, sindirme, yıldırma ve imha politikalarıyla ateşkesi değerlendiren DYP-SHP hükümeti, Bingöl olayına kadar geçen iki aylık sürede tek taraflı ateşkes ortamının yarattığı rahatlıkla operasyonlarını sürdürdü. TC'nin bu süre içindeki suçlarının bilançosu epeyce kabarıktır: Yüzün üstünde gerilla ve sivil Kürdün öldürülmesi, onlarca köy ve mezranın boşaltılması, yayla yasağının sürmesi, özel tim destekli köy korucuları terörünün azdırılması, cezaevleri başta olmak üzere teslimiyet ve pişmanlığın pervasızca dayatılması... gibi. Yani TC, tek yanlı da olsa ulusal ve uluslararası alanda kendisinin önüne bir yığın sorun çıkaran, ulusal demokratik güçlere de bir o kadar manevra olanağın sağlayan ateşkesi bozmak için her yola başvurdu. Çünkü gelişmeler, başta TC olmak üzere ilgili bölge devletlerinin hiç de beklemedikleri ve bu nedenle de bir türlü kabullenemedikleri bir seyir izliyordu.

YEKBÛN, ateşkesi hep Kürt halkının ulusal demokratik çıkarlarını gözeterek değerlendirdi ve bu adımın ne denli Kürt sorununun demokratik ve kalıcı çözümüne hizmet edebileceğini ölçü olarak aldı. Bu açıdan bakıldığında ateşkes olumluydu. Nitekim bir-iki istisna dışında partimizin de içinde bulunduğu ulusal demokratik güçler, kimi uyarı ve eleştirilerine rağmen genel olarak ateşkesi desteklediler. O dönemde ateşkesten çok daha önemli bir gelişme de yaşandı. O da yıllardır bir türlü sağlanamayan ulusal birlik zemininin oluşması; hem Kürdistan genelinde hem de Kuzey Kürdistan'da dayanışma, işbirliği ve diyalog yolunun açılmasıydı. Ateşkesten sonra belli aralıklarla PKK'nin PSK, PDK-Hevgirtin ve PRNK ile ikili protokoller imzalaması; 29 Mayıs'ta Bonn, Stockholm ve Londra'da tüm güçlerin katıldıkları "Büyük Özgürlük Yürüyüşleri"nin yapılması; artık parti ve örgüt çevrelerini aşarak toplumun genel eğilimi haline gelen işbirliği ve diyalog sürecinin DEP dahil kendini birçok legal alanda da göstermesi; PKK ile Güney Kürdistanlı güçler arasında bulunan ve geçmiş dönemlerde kardeş kanının akıtılmasına yolaçan temel bazı sorunların çözümlenmesi gibi bir çok gösterge, halkımızı sevindirdi. Halkımızı sevindiren bu ve benzeri gelişmeler, TC yöneticilerinde de büyük bir korkuya neden oldu. Türk devleti en sıradan talepleri bile kabul etmeye yanaşmadı, aksine kirli savaşı tırmandırdı ve bugünlere gelindi.

Ateşkesin bozulması ile girilen yeni aşamada Kürt ulusal demokratik güçleri arasında gelişen ulusal birlik çalışmalarının daha somut ve kalıcı adımlara dönüşmemesi için elinden gelen her yola başvuran TC'nin, zaten hiç bir zaman kesmediği ateşi Bingöl olayını bahane ederek yaygınlaştırması, ulusal demokratik güçler arasında herhangi bir zaafa yol açmamalıdır. Ateşkes döneminde gelişen ulusal birlik sürecinin, ateşkesin bozulduğu günümüzde daha somut adımlarla sürdürülmesinin önemi büyüktür. Gelinen aşamanın önem ve nazikliğinin bilincinde olan, ulusal demokratik güçlerin birliğini ateşkesten kat kat daha önemli gören YEKBÛN, bugün de Kürt halkının ulusal çıkarlarını temel alan politikalarla oluşturulacak birliklerle TC'nin dayattığı kirli savaşın göğüslenmesi gerektiği inancındadır. Sorumluluk ve görevlerimizin bilincinde olarak yeni dönemi en güçlü ve de sonuç alıcı adımlarla karşılamak her zamankinden daha yaşamsaldır.

TC'nin kirli savaşına karşı, mücadelenin her alanında ulusal bir birliğin oluşturulması gerekli ve zorunludur. Bunun için de sağlanabilecek ortak paydalar konusunda oldukça hassas olmak gerekir. Böylesi bir anlayışla önümüzdeki sorunlara yaklaşan YEKBÛN, şimdiye kadar PKK ile diğer ulusal demokratik güçler arasında imzalanan protokollerde ifade edilen görüşlerin önemli bir kısmına katılmakla birlikte, sürece ilişkin temel hedefler konusunda önemli eksikliklerin olduğu inancındadır. Ulusal demokratik güçler arasındaki sorunların politik dostluk ve ideolojik mücadele temelinde çözümlenmesi gerektiği defalarca tarafımızca vurgulandı ve böylesi bir anlayışın protokollerde yer alması sevindiricidir. Günümüzün gerçeklikleri dikkate alınmakla birlikte dönemin temel stratejik yönelimi olan bağımsızlık hedefi bir tarafa bırakılmadan, genelde dayatılan statükocu çözümlere hapsolmadan güncel taleplerin kararlıca savunulması gerektiğinin, partimizin de dahil olduğu ulusal demokratik güçlerin önemli bir kesimi tarafından öteden beri savunulagelen bir yaklaşım olduğu bilinmektedir.

Protokollerde yer alan bu ve benzeri olumluluklara büyük değer veren YEKBÛN, özellikle PKK-PSK Protokolü'nde, Kuzey Kürdistan için ifade edilen "Demokratik Federasyon" hedefinin, yanlış olmamakla birlikte günümüz gerçekliği dikkate alındığında eksik olduğu, dünyanın güç dengelerine damgasını vuran mevcut realiteyi görmek ile kendini onunla sınırlandırmanın doğru ayrıştırılması gerektiği görüşündedir. Ulusal bağımsızlığı günümüzde de en gerçekçi hedef olarak değerlendiren partimiz, buna rağmen diğer ulusal demokratik güçlerle birlikte savunulacak temel hedef için ortak bir paydanın bulunabileceği inancındadır. Bu da Kürt halkının özgür iradesinin ortaya çıkacağı koşulların yaratılarak halkın kendi geleceğini bizzat kendisinin tayin etmesidir. Ortak ulusal platformlarda öne çıkarılması ve dayatılması gereken, bizim veya başka güçlerin ne savunduklarından öte Kürt halkının nasıl karar vereceği olmalıdır. Bağımsız devlet kurma hakkı dahil Kürt halkının kendi geleceğini özgürce tayin edebileceği koşulların yaratılması ve bu hakkın gerçekleştirilmesi perspektifi, bizce günümüzde ulusal demokratik güçleri biraraya getirebilecek ortak bir payda olabilir. Böylesi bir ortak payda, aynı zamanda hem tarafların tek tek öne koydukları temel hedefleri yadsımaz, hem de sorunun genelde kabul görebilecek bir iradeye, Kürt halkının özgür iradesine bağlanması sağlanır.

> TC'nin bir bütün olarak halkımıza dayattığı kirli savaşın ulusal demokratik güçlerin ortak ve bütünsel karşı koyuşlarıyla göğüslenebileceği ve de göğüslenmesi gerektiğine inanan partimize göre, inkar ve imha politikalarında ısrar eden devlete karşı, savaş koşullarında bile özenle kaçınılması gereken hata ve eksikliklere dikkat ederek verilecek, silahlı mücadele dahil her türlü mücadele yol ve yöntemi meşrudur. Sürece ve sürecin önümüze koyduğu tarihsel ve yaşamsal sorunlara böylesine bütünsel bir anlayışla yaklaşan YEKBÛN olarak, meşru her türlü mücadele yöntemlerini yaşama geçirmek için önceden önümüze koyduğumuz görev ve sorumlulukları aksatmadan yerine getireceğiz. İçte ve dışta her sağduyulu insan takdir eder ki bundan böyle Kürdistan'da akacak kanın esas sorumlusu, tek yanlı ateşkes dahil tüm iyiniyetli girişimleri elinin tersiyle iten; kirli savaşta, inkar ve imha politikalarında ısrar eden TC olacaktır.

Dünyadaki özgür ve bağımsız ulusların sahip oldukları tüm haklara Kürt ulusunun da kavuşması mücadelesini, yaşamın her alanında örgütlendirmenin tarihsel öneminin bilincinde olarak Kürdistan sosyalist, devrimci ve yurtsever parti ve örgütlerin oluşturacakları güç ve eylem birlikleri ile cephelerden yurtiçinde ve yurtdışında kurulacak dernek, vakıf, enstitü, çeşitli mesleki birlikler ve toplumsal örgütlenmelere kadar genişleyen bir ulusal birlik anlayışı titizlikle ve kararlılıkla sürdürülmelidir. Ulusal kurumlaşma ve bu temelde çok yönlü mücadele, her zaman ve her yerde gözetilmesi gereken ortak ulusal yönelim olmalıdır. YEKBÛN, bu konuda üzerine düşeni bundan böyle de titizlikle yerine getirmeye çalışacaktır.

Mücadelenin değişik alanlarında gerçekleştirilen birliklerde, ulusal birlik anlayışına aykırı tutum ve davranışlardan kaçınmak, geçmişte yapılan hataları tekrarlamamakla kalmayıp onların iz ve kalıntılarını ortadan kaldırmak da en azından, tek yanlı ateşkesten sonra açılan işbirliği ve diyalog süreci kadar önemlidir. Geçmişte yapılan hatalar bilinmektedir. Şu veya bu şekilde bu hatalı tutumları sürdürmek, ulusal demokratik muhalefet güçlerine küçük düşürücü suçlamalar yöneltmek, kimi başarı ve başarısızlıkları sürekli gündemde tutarak birilerini zan altında bırakmak, hepimizin, tüm parti ve örgütlerin özenle kaçınmaları gereken tutumlar olmalıdır. Amaç ne olursa olsun ulusal birlikleri "geçici" ve "taktik" adımlar olarak veya başka bir dar grupsal çıkarı gözeterek değerlendirmenin Kürt halkının ulusal çıkarlarına zarar vereceği, Kürt halkının gelecek umudu haline gelen işbirliği, dayanışma ve diyalog sürecini zaafa uğratabileceği bilinciyle hareket etmenin tarihsel ve yaşamsal önemi büyüktür. Ulusal birlik ve onun gerektirdiği sorumluluk bilincinin eksikliğinin, halkımızın düşmanlarının ülkemizi sömürgeleştirmelerinde ne denli rol oynadığı bilinmektedir ve Kürdistan tarihi bu konuda sayısız örneklerle doludur. Partimiz, sorunlarımıza böylesi tarihsel ve güncel sorumluluk bilinciyle yaklaşmanın gereğine inanmaktadır.

TC'nin bir bütün olarak halkımıza dayattığı kirli savaşın ulusal demokratik güçlerin ortak ve bütünsel karşı koyuşlarıyla göğüslenebileceği ve de göğüslenmesi gerektiğine inanan partimize göre, inkar ve imha politikalarında ısrar eden devlete karşı, savaş koşullarında bile özenle kaçınılması gereken hata ve eksikliklere dikkat ederek verilecek, silahlı mücadele dahil her türlü mücadele yol ve yöntemi meşrudur. Sürece ve sürecin önümüze koyduğu tarihsel ve yaşamsal sorunlara böylesine bütünsel bir anlayışla yaklaşan YEKBÛN olarak, meşru her türlü mücadele yöntemini yaşama geçirmek için önceden önümüze koyduğumuz görev ve sorumlulukları aksatmadan yerine getireceğiz. İçte ve dışta her sağduyulu insan takdir eder, ki bundan böyle Kürdistan'da akacak kanın esas sorumlusu, tek yanlı ateşkes dahil tüm iyiniyetli girişimleri elinin tersiyle iten; kirli savaşta, inkar ve imha politikalarında ısrar eden TC olacaktır.

NASIL BİR CEPHE ve KÜRT AYDININ GÖREVLERİ

● L. S. ÇEKO

Dünyada'ki değişim ve gelişmeler Kürt ulusal hareketine de olumlu bir ivme kazandırdı. Kürt insanının da aynı gelişmelere paralel olarak çeşitli arayışlar içerisine girmesi, onu "baskıcı, eleştirici, yönlendirici kamuoyu" kimliğini ön plana çıkardı. Kürt ulusunun geleceğine damgasını vuracak olan irili ufaklı tüm hareketler, gruplar bu kamuoyu baskısı karşısında yapılanmalarını tekrar gözden geçirmek zorunda kaldı. En uzlaşmaz, katı kuralcı hareketler bile Kürt insanından gördüğü tepki üzerine "uzlaşılabilir" bir tavır aldı. Kuşkusuz grup, hareket veya oluşumların bu davranışlarında en belirleyici etken "Kürt kamuoyu" olmuştur. Bugün Kürdistan'daki gelişmeler politik iradeleri aşan bir perspektif içinde, deyim yerindeyse gündem kişi, grup veya partilerin istekleri dışında gelişmektedir.

Gerek Kürdistan ve Türkiye gerekse de ilgili dünya devletlerinin gündeminde yer alan PKK ateşkesi ve PKK-PSK ortak protokolü işte yukarıda saydığımız gelişmelerin ürünüdür. Ancak gerek ateşkes gerekse de birlikte hareket etme kararının uygulanması sırasında olumsuz veolumlueleştirileri gündeme getirecek bir çok tablo ile karşılaşılmıştır.Ateşkes ve sonrası gelişen olaylar ayrıca bir yazı konusu olabileceğinden bu tartışmaya girmeden "cepheleşmeyi" gündeme getireceği savunulan birliğin ele alınması gerekir. Kürdistan ulusal mücadelesinin tarihinde, belki de en önemli kararlardan birini oluşturacak olan bu cephenin son gelişmelerden sonraki akibeti konusunda bir şey söylemek için henüz erken. Yine de olumlu bir anlayışla ele aldığımızda ilkesiz, gelecek ile ilgili somut yaklaşımları sağlıklı değerlendirmeyen, yönlendirdiği kitleye söz geçiremeyen hareketlerin içinde bulunduğu oluşumların -en azından- bu nitelikleri kadar olumsuz bir görüntü sergiler.

Oluşacak cephe veya adı ne olursa olsun birliktelikle ile ilgili ileriye yönelik tüm beklenti ve eleştirilerin ele alınması gerekir. Cephe protokolü, PKK-PSK protokolünde olduğu gibi eksik olmamalı. Öncelikle bu birlikteliğin bir "cepheleşme" olacağı varsayılırsa:

1) Bu cephenin Kürt ulusunun devletler düzeyinde sözcüsü ve en yüksek yetki organı olması birinci koşul olarak ele alınmalıdır.

2) Kürdistan'ın ulusal kurtuluş hareketinin hedef noktası belirlenmeli.

3) Federasyondan tutun, bağımsız Kürdistan fikirini savununcaya kadar değişik fikirleri tartışan grup veya hareketlerin üzerinde görüş birliğine varacakları bu hedef iyi çizilmeli.

4) Yeni ve gelişen dünya kamuoyunda gerekli etkiyi yapacak bir kültür geliştirilmelidir.

Kürt ulusal hareketinin bu aşamaya kadarki destekçisi yukarıda değindiğimiz gibi "Kürt kamuoyu" olacaktır kuşkusuz. Ve Kürt kamuoyu bu desteği koşulsuz vermeye hazırdır. Ancak gerek cepheleşme fikri, gerekse de ona destek verme tek başına yeterli değildir. İşte burada cephe ile Kürt kamuoyu arasında doğal bir köprü olması gereken "Kürt aydını"na büyük görevler düşmektedir. Üreteceği politika ve teorilerle bir yandan cepheyi yönlendirecek olan aydınlar, diğer bir yandan da Kürt insanının bilinçlenmesi için üzerlerine düşen görevi eksiksiz yerine getirmelidir.

Her şeyden önce Kürt aydını benliğinin varlığına, kendisine dayatılmak istenen egemen kültürün bünyesine alınan kendi kültürünün ayırdına varması gerekir. Her Kürt aydını yüksek sesle kimliğini açıklayabilmeli. Bunu yaparken karşılaşacağı zorlukları gözönünde bulundurması gerekir kuşkusuz. Ancak aydın olmanın verdiği ayrıcalıkla halkının ondan çok şeyler beklediğini de bilmeli. Bir bakıma atılacak her adım kendisini titizlikle inceleyen Kürt halkı üzerinde öğretici bir etki yapacaktır.

Yıllardır egemen kültürün içerisinde yoğrulmak istenen Kürt dili, kültürü, sanatı, edebiyatı için netleşmeye gidilmelidir. Kürtçeden alınan müzik parçalarının Türkçe olarak lanse edilmesi; hikayelerin, romanlarını söylencelerin Türk edebiyatı diye yutturulmasının önüne geçilmeli. Asıl sahibi olan Kürt edebiyatına, sanatına geri dönmesi sağlanmalıdır. Burada hemen bir soru akla gelebilir, "Peki bu nasıl sağlanacaktır?" Burada en büyük görev araştırmacılara düşmekte. Hangi roman veya söylencenin,hangi yöreden nasıl çıktığını, hangi türkünün hangi konudan esinlenerek, hangi yörede söylendiği tespit edildiğinde bunun kamuoyuna açıklanması ile sağlanacaktır. Bilimde, kültürde, sanatta hedefini çizmiş bir kararlılıkla hareket etmeli Kürt aydın ve sanatçısı.

Her şeyden önce Kürt aydını benliğinin varlığına, kendisine dayatılmak istenen egemen kültürün bünyesine alınan kendi kültürünün ayırdına varması gerekir. Her Kürt aydını yüksek sesle kimliğini açıklayabilmeli. Bunu yaparken karşılaşacağı zorlukları gözönünde bulundurması gerekir kuşkusuz. Ancak aydın olmanın verdiği ayrıcalıkla halkının ondan çok şeyler beklediğini de bilmeli. Bir bakıma atılacak her adım kendisini titizlikle inceleyen Kürt halkı üzerinde öğretici bir etki yapacaktır.

Kuşkusuz Kürt aydın ve sanatçısını bekleyen görevler sadece bunlar değil. Asıl ve en önemli görev Kürt ulusal hareketine olanakları ölçüsünde katkıda bulunmak. Gruplar, kişiler, partiler arasındaki birliktelikte, beklenmeyen olayların yaşanması olağan karşılanmasına rağmen, belirli zamanlarda başgösteren krizlerin en akılcı çözümü için Kürt aydını önemli görevler üstlenmektedir. Kürt ulusal hareketi için bir araya gelenlerin üzerinde tartışıp, dünya kamuoyuna iletecekleri mesajları bulması için projeler üretmeli. Kürt ulusal kurtuluş hareketinin çeşitli provakatör, çıkarcı kişi veya gruplardan arınması için Kürt kamuoyunu sürekli uyarmalıdır. Dünya kamuoyuna bilimde, sanatta, edebiyatta "Kürt" farklılığının ve varlığının kanıtı sayılacak eserler için olağanüstü bir çaba içerisine girilmelidir. Slogancılık ve ajitasyondan uzak girişilecek bu çaba Kürt halkının içerisinde keşfedilmeyi bekleyen cevherleri de gün ışığına çıkaracak, hareket içerisindeki yerini almasını sağlayacaktır. Öylese haydi göreve.

ŞERRAWESTIN XERA BÛ, ŞER DEST PÊ KIR

Navenda Nûçeyan- Şerrawestina yek alî ya ku ji alî PKK'ê hatibû îlankirin, xera bû. Domandina şerê qirêjî yê TC'ê, qebûlnekirina pêşniyarên ku PKK'ê diparast, bû sebebê esasî ku şerrawestina yek alî xera bibe.

Sekreterê Giştî yê PKK'ê A. Ocalan, di 8'ê Hezîranê de li Lubnanê, li bajarê Bar Eliasê civînek çapemaniyê çêkir û îlan kir ku şer wê dest pê bike û ji vê gavê şûn ve wê TC ji hemû encamên şer berpirsiyar be. Ocalan, di dema şerrawestina yek alî de kirinên TC'ê, anî ziman û got: "Emê hemû metodên tekoşînê bixebitînin. Aliyê din çekên kimyewî tê an de hemû tiştan, kobra, kobrayê super, dixebitîne. Her roj bombe, tank û top dixebitîne. Ku çi bi destê me ke ve, emê bi wî şer bikin."

Ocalan behsa qerarnameya ku bi navê "efû"yê derketiye, kir û got, ev qerarname firehkirina qanûna poşmaniyê ye; bêşerefiyê û teslîmbûyinê tîne ber Kurdan.

Di civîna çapemaniyê de Ocalan li ser bûyera Bîngolê jî sekîni. Li gor Ocalan, ev bûyer, bûyerek bêwext bû û diviyabû çalakiyên ewha piştî civînek ku têde îlana şer bihata kirin, çêbûyana.

Ocalan li ser riyên çareserkirinên siyasî jî sekinî û ewha got: "Piştî serkeftinên ku emê bi saya şer dest bixin, dê serokên ordiya Tirkan jî mecbûr bike ku, nêzî şerrawestinê bin. Şer wê demek dom bike, lê ez îhtimal didim ku, wê piştî vê pêvajoya şer, pêvajoya şarrawestinê wê dest pê bike."

BEXTÊ ROMÊ TUNE YE!

Navenda Nûçeyan-Hêzên dewletê yên ku di pêvajoya şerrawestandinê de jî gund vala dikir û dişewitandin, piştî bûyera Bîngolê operasyonên xwe yên bombareşanê zêdetir kirin. Hêzên leşkerî yên dewleta Tirk li Diyarbekirê, Farqînê, Pasûrê, Hênê, Licê, Bedlîsê, Bîngolê, Tetwanê, Çatakê, Başkaleyê, Sasonê û Mûşê operasyonên xwe yên xerakirin û şewitandina gundan didomînîn. Dewleta Tirk, nemaze ji bo ku gundiyên Kurd koç bikin zorê dide wan û yên ku naxwazin gundên xwe vala bikin xaniyên wan dişewitîne.

Piştî şerrawestandinê, li Kurdistana Bakûr di dora 50'yî de gund hatin şewitandin û valakirin. Di pey bûyera Bîngolê ya ku tê de 33 leşkerên Tirk hatibûn kuştin de, li gelek deverên Kurdistanê di nav gerîla û hêzên dewletê de şer derketin. Di şerên ku li Licê, Silopiyê, Kaxizmanê, Mazkirdê û Elezîzê, di nav hêzên dewletê û gerîlayan de derketin, di ser 50'yî de leşker mirin û di dora 20'î de gerîla şehîd bûn. Di van bûyeran de gelek leşker jî birîndar û dîl (hêsîr) ketin.

Hêzên dewletê di operasyonan de balafiran bikartînin û balafirên cengê yên dewleta Tirk hin caran axa Kurdistana Başûr jî bombareşan dikin. Di êrîşên dewletê yên ku tên domandin de, ji gundên Sasonê Nerivbê, Terêş, Herdayê, Tanzê, Şêxemza, Herendê û Cacasî dîsa hatin bombareşan kirin. Li ser êrîşa gerîlayên PKK'ê ya gundê Bespînê hêzên dewletê li gundên der û dora Silopiyê jî operasyonên xwe zêde kirin.

Di pey bûyera Bîngolê de cînayetên qisasnediyar ên ku demekê sekinî bûn dîsa dest pê kirin. Ji 1'ê Hezîranê heta gava ku rojnameya me ket çapê, li Kurdistanê di cînayetên qisasnediyar de 13 kes hatin kuştin û 5 kes birîndar bûn. Di 1'ê Hezîranê de li Vîranşehîrê Mahmut Biçak û Halil Biçak ji alî kesên nasnamenediyar ve hatin kuştin. Di roja 3'ê Hezîranê de xebatkarê Rojnemeya Ozgur Gundemê Teymen Demir li Batmanê hat kuştin. Teymen Demir berê jî xwestibû ku bê kuştin, lê bêyî ku birîndar bibe xelas bûbû. Di eynî rojê de du şoreşger; Eyup Adiyaman û Muhterem Demir li Farqînê hatin kuştin. Ali Sogut ê ku deh roj berê ji gundê Hacîca (Farqîn) derketibû û jê xeber nedihat sitandin li nêzikî gund kuştî hat dîtin.

Di 5'ê Hezîranê de li Vartoyê, saet di 23'yê şevê de du kesên ku xwe wekî polîs dan naskirin girtin ser mala serokê qeza Varto yê ANAP'ê Kerim Geldi û ew bi xwe re birin. Di pey de cesedê Kerim Geldi li nêzî mala wî hat dîtin. Di 8'ê Hezîranê de li Bahenzê (Kurtalan) mamosteyê dibistana yekemîn Ali Riza Pekgoz hat kuştin.

Serokê Belediya Kercewsê yê kevn Nuri Kaya û du mirovên xwe; Aziz û Garip Bagci, di nav Kercewsê û Hîsarê de ji alî 4-5 kesên çekdar ve hatin sekinandin. Êrîşkaran Nuri Kaya û herdu mirovên wî li wê derê ji wesayitê peya kirin û ew kuştin. Di dema bûyerê de pîreka Nuri Kaya jî pê re bû. Hêzên dewletê xwestin ku kuştina Nuri Kaya bixin sitûyê gerîlayan, lê berpirsiyarên gerîla di beyanên xwe de kuştina Nuri Kaya û hevalên wî negirtin ser xwe û vê bûyerê êrîşek qontrgerîla nîşan dan.

Di 10'ê Hezîranê de li gundê Diyarbekir (Bucaktepe) du mamosteyên jin; Elif Livan û Nuriye Ak di êrîşa lojmanên dibistanê de hatin kuştin. Di roja 14'yê Hazîranê de li Diyarbekir rojnamefiroş Haşim Yaşa piştî ku ji malêderket û xwest ku here ser karê xwe di rê de hat kuştin.

Hêzên dewletê yên ku di dema şerrawestandinê de êrîşên xwe zêde kirin, di pey bûyera Bîngolê de dîsa cîneyetên qontrgerîla xistin sahnê. Dewleta Tirk banga şerrawestandinê ya PKK'ê nesitand ciddî û bi êrîşên xwe yên qirêjî li Kurdistanê gund û bajaran şewitand, çiyayan bombareşan kir. Careke din dîrokê nîşan da ku dewleta Tirk a hov aştiyê naxwaze, teslîmkarî û îxanetê disipêre gelê Kurd. Roma reş careke din bêbextiya xwe nîşan da, rastiya gotina "Bextê Romê tune" li ber çavan e.

Dîrok û Bêsihûdî

● Felat DILGEŞ

Kifşkirina qitaya Amerîka ya ji alî Krîstof Kolomb ve her sal li Dewletên Yekbûyî yên Amerîka tê pîrozkirin. Bûyera kifşkirinê di dîrokê de ciyekî girîng distîne, lewra dewleta herî bi hêz a dinê piştî kifşkirina vê qitayê hatiye avakirin. Hatina Tirkan a Enedolê jî dîsa bi vî awayî her sal ji alî dewleta Tirk ve tê pîrozkirin, qumandarê Tirk Alpaslan tê bibîranîn. Tirk ketina xwe ya Ene-dolê bi şerê Melezgirtê ve girêdidin. Li gor dîroknivîsên Tirk, heke Alpaslan di şerê Melezgirtê de bi ser neketa, Li Enedolê belavbûna Tirkan û avakirina dewletên Tirk wê wusa bi hêsanî çênebûya.

Gelo beriya ku Amerîka ji alî Krîstof Kolomb ve bê kifşkirin tu gel li Amerîka tune bûn? Beriya ku Tirk bikevin Enedolê li wê derê kî hebûn, çi dikirin, çewa dijiyan, bi kê re cînar bûn, bi kê re li hev dixistin? Ne beriya ku Kolomb Amerîka kifş bike Amerîka vala bû û ne jî beriya ku Tirk bên Enedolê, Enedol vala bû. Ev herdû deverên dinê yên ji hevdû dûr jî ji mirovan re sitar, ji mirovan re ax, ji gelan re welat bûn. Li van deran jî gel dijiyan, li van deran jî mirov hebûn, li van deran jî kultur hebûn û têkiliyên civakî li ser bingehek mirovî şax davêtin. Mirov ji bo debara xwe dixebitîn, di tekoşîna jiyanê de sitaran ava dikirin. Têkiliyên mirovî û civakî yên însanên van deveran ji bo hinekan "paşdemayî" bin jî -ku ev tişt ji bo Enedolê nikare bê gotin- dîsa kulturek rûniştî li van deran hebû ku ev jî berhema bi hezaran salî bû.

Divê tu car neyê jibîrkirin ku kifşkirina Amerîka, bi qasî ku destpêka jiyanek nû û avakirina dewletek hemdem e, herî hindik ewqas jî ji holê rakirin û qirkirina hin gel û kulturên din e. Lewra beriya kifşkirina Amerîka li wê devera dinê gelên cûr bi cûr, eşîr û qebîleyên biçûk û mezin hebûn. Belkî van gelan li hev dixistin, bi hev re pev diçûn, lê tû caran van gelan qirkirina hevdû di serê xwe de derbas nedikirin. Lewra ji bo ku serî li riyên ewha bidin ne hewcedariyek hovîtî hebû û ne jî ji bo pêkanîna armancek ewha çekdar (bi sîleh) bûn. Di şikeftan de jî bijiyana, debara xwe bi nêçîrê jî bikirina, pergalek wan a avakirî hebû. Lê wan kesên ku hîmên dewleta Amerîka avêtin çi kirin? Bi çekên xwe, bi keştî (gemî) û teknolojiya xwe çi ji herêmiyên Amerîka re birin? Jiyana wan a "paşdêmayî" çewa nîrxandin û ji bo pêşvebirina mercên jiyana herêmiyan çi kirin? Ma ew ji şikeftan rizgar kirin û ji bo wan xaniyan avakirin, jiyana wan a nêçirvanî guhartin û ji bo wan fabrîkayan ava kirin; zanîn û mirovatiyê ji bo wan birin?

Gelek mixabin kifşkirina qitaya Amerîka, ji bo ew gelên ku li vê qitayê dijiyan bû felaket; ferman, mirin, kuştin, nexweşîn û qirkirinê bi xwe re anî. Belkî ew gelên ku li Amerîka dijiyan ji kuştina mirovan, ji kuştina hevdû bêhay bûn; lê wan kesên ku Amerîka kifş kirin û li wê derê cîwar bûn hemû xerabiyan hînî wan kirin. Bi saya rojavayiyan wan jî dev ji nêçîra masî û heywanan berdan û ketin pey nêçîra mirovan. Ji wê demê bi şûn de êdî nêçîr jî, nêçîrvan jî mirov bû. Şertê domandina jiyanê, di vê nêçîra bêeman de bi ser ketin bû, lê herêmiyên Amerîka bi tu awayî ji vê nêçîrê re amade nebûn. Ne haya wan ji bîna barûdê û ne jî ji kuştina bi fişekê hebû. Di nêçîrê de wasitaya wan a herî pêş, tîr û kevan bû; ji ber vê yekê wan hê di serî de hûn da kirin û ji hundakirinê re mehkûm bûn. Çi heyf e ku wan di dema dirêj de li dijî rojavayiyan di ber xwe nedan, têk çûn. Li ser axa welatê xwe bûn kole, hatin kirrîn û firotin û ji demekê bi şûn de di taristaniya dîrokê de hûnda bûn. Roja wan çû ava û rojek din li ser Amerîka hilat.

Di her salvegera kifşkirina qitaya Amerîka de kul û birînên zarûk û neviyên ew gelên ku beriya kifşkirina Krîstof Kolomb li Amerîka dijiyan vedibin. Ew jî salvegera kifşkirinê bi bîr tînin lê ne wekî yên ku îro xwediyê dewleta Amerîka ne. Ew bi dilekî xemgîn naletê li kifşkirina Amerîka dibarînin. Kifşkirina Amerîka koletîyê, qirkirinê, bêwelatmayinê bi bîra wan tîne; teresî, dagirkerî û bêbextiyê dixe bîra wan; li ser axa welêtê xwe bêwelatmayinê bi bîra wan tîne. Ew naletê li bêbextiya Krîstof Kolomb dibarînin; lewra wî aştiya wan xera kir, pergala wana ava tarûmar kir û ew kirin kole. Bi saya Krîstof Kolomb ew hinî tuneyî, şer, pevçûn, qirkirin, dizî û bêbextiyê bûn. Ji ber vê yekê ew naletê li Krîstof Kolomb û mirovên wî dibarînin; Kolomb zimanên wan ê şêrîn ji holê rakir, kulturên wan ên dewlemend pelişand.

Lê hatina Tirkan, hatina Tirkan a Enedolê bi xwe re çi anî û çi bir? Beriya hatina Tirkan gelên Enedolê çi dikirin; rewşa wan a siyasî, civakî, aborî û mirovî çi bû? Enedol, nemaze jî Mezopotamyaya ku di dîroka mirovatiyê de ciyekî girîng digire, bi hatina Tirkan re ket çi rewşê? Dergûşa medeniyet û mirovatiyê Mezopotamya, gava ku himbêza xwe ji Tirkan re vekir ket çi rewşê û rastî çi hat? Ev Enedola ku di dîrokê de wekî mozayiqa gelan tê naskirin, piştî ku ji Tirkan re bû welat çi dît?

Beriya hatina Tirkan li Enedolê bi dehan gel dijiyan. Enedol ne bi tenê mozayiqa gelan, herweha ew mozayeqek dîn(ol)an jî bû. Yahudî, Êzidî, Musulman, Xirîstiyan... tev bi hev re li Enedolê dijiyan. Gelên Ermenî, Kurd, Sûryanî, Asûrî, Gurcî, Ibix, Belûcî, Faris, Çerkez, Ereb, Laz, Abaza, Rûm...li ser axa Enedolê, li hin ciyan di nav hev de, li hin ciyan jî ji hevdû re ciran bûn. Hebûna gelên cûr bi cûr, ne tevlihevî û feqîrî; xweşî û dewlemendiya Enedolê bû. Her gel xwedî ziman û kulturekî, her kultur hêmanek bingehîn a vê mozayiqê bû. Di vê mozayiqa gelan de ji hemû kesî re cîh hebû, her kesî dikaribû xwe îfade bikira û hebûna xwe biparasta. Gelên Enedolê wusa ketibûn nav hev ku ji hevdû qetandina wan ne mumkûn bû. Kurd û Ermenî di gel ku dînên wan ne yek bû jî ew heval bûn, kirîv bûn, cîran bûn; ji êş û şahiyên hev re şîrîk bûn, di hebûn û nebûnê de hevpar bûn. Lê Suryanî! Kî dikare li Mezopotamya, di pêşveçûna îlîm de rolê wan înkar bike. Fîlozofên Îslamê hindik ji wan îstifade nekirin. Di gihîştina filozofên Îslamê yên wekî Îbnî Ruşt, Îbnî Halîkan, Îbnî Haldûn, Îbnî Gazelî, Suhreverdî, Îbnî Sîna, Îbnî Farabî.. û gelek fîlozofên din de rolê wan ne hindik e. Berhemên fîlozofên Yunana Kevn; yên wekî Platon û Arîstotales, di qirnên 9-10'an de beriya ku bi Erebî çap bibin ew bi zimanê Suryanî çap bûn û ji Sûryanî hatin vergerandin.

Beriya hatina Tirkan a Enedolê di nav gelan de şer, di nav gelan de dijminatî tunebûn; şerên dinî hebûn, lê şerên qewmî (nîjadî) tune bûn. Gelek mixabin Tirkan li Enedolê ji hebûna tu gelî re tahamul nekirin; piştî hatina wan di nav gelan de şer derktin, hovîtî û qirkirin çêbûn, koçkirinan dest pê kir. Tirkan tu carekî hebûna gelên cihê wekî dewlemendiyek Enedolê nedîtin, ne wan ji gelên cihê û ne jî wan ji dînên cihê re hurmet nîşan dan. Gelê Enedolê bi saya Tirkan hovîtî û qirkirinan nas kirin, koçbûnan jiyan. Ew gelan ku bi hezaran salî bû bi hev re cîran bûn, nanê xwe li hevdû parî kiribûn û ji êş û şahiyên hevdû re bûbun şirîk, ji demekê bi şûn de bûn neyar; dest kirin qirika hev. Mozayiqa gelên Enedol piştî hatina Tirkan, feqîr, hêsîr û belangaz bû. Dergûşa medeniyetê, ev ciyê ku cara yekemîn himbêza xwe ji mirovatiyê re vekiribû, lê tov hatibû ajotin û heywan hatibûn kedîkirin; Mezopotamyayê, deriyên xwe ji îlîm, îrfan û zanînê re girt. Ev pirtûkxanên Kurdistanê yên ku li bajarên wekî Çolamêrgê, Diyarbekirê, Cizîrê û Bedlîsê bûn, bi tevayî ji alî Tirkan ve hatin şewitandin û talankirin.

Hatina Tirkan a Enedolê tevgera hunerî û zanistî bi paş xist, di warê mîmariyê de jî pêşveçûnên girîng çênebûn. Tirk her gav li ser tiştên amede rûniştin, jê xwarin û zihêkirin. Îro li ser axa Enedolê berhemên dîrokî yên ku ji alî Tirkan ve hatine çêkirin gelek kêm in, belkî jî tunin. Ev berhemên dîrokî yên ku dibêjin yên Tirkan e û Tirk malê xwe nîşan didin, pirrê wan ji alî gelên din ve hatine çêkirin. Tirkên ku ji kulturek rûniştî bêpar bûn û jiyana wan bi koçeriyê derbas dibû, ne mumkun bû ku li Enedolê di xebatên hunerî, zanistî û civakî de bikaribin pêşkêşiyê bikin.

Dewleta Tirk hersal, salvegera hatina Tirkan a Enedolê pîroz dike. Îro Tirk Enedolê wekî axa bav û kalên xwe dibînin û mafên jiyanê nadin tu gelî ku li ser vê axê hebûna xwe biparêzin. Tirk di vê siyaseta xwe ya hovane de bi ser ketine û wan erdê Enedolê ji gelên din re heram kirine. Êdî Enedol ne mozayiqek gelan e; ew talanek Tirkan e; ji bilî Tirkan tu gel bi aweyekî azad, bi nasnama xwe ya netewî, bi şexsiyet û bi huvîyeta xwe nikarin li Enedolê bijîn. Yên ku doza hebûna xwe bikin, ew Tirkan li hember xwe dibînin. Êdî Enedol dîrokek talankirî, goristanek gelan e. Tirkên hov dixwazin ku Kurdan jî bi saxî di vê goristanê de veşêrin; lê Kurd di ber xwe didin. Hatina Tirkan a Enedolê li ser navê gelan, li ser navê mirovatiyê bêsihûdî ye.

Dirûvê hatina Tirkan a Enedolê û kifşkirina Krîstof Kolomb a Amerîka bi hev dixe. Di encama herdû bûyerên dîrokî de jî qirkirina gelan, ji holê rakirina ziman û kulturan heye. Di herdû bûyeran de jî rastiya gelan hatiye înkarkirin.

Nivîskara Rûm Dîdo Sotîrîyû, navê pirtûka xwe ya kû tê de hovîtiya Tirkan radixe ber çavan, "Ji Min Silav Bibe Ji Enedolê Re" daniye; lê mixabin hê jî kesî silava wê negirtiye. Nivîskarê Amerîkayî Dee Brown jî navê pirtûka xwe ya ku tê de hovîtiya nevîyên Krîstof Kolomb radixe ber çavan, "Min Dilê Xwe Di Welatê Xwe De Veşart" daniye; hêvîdar im ku dilê wî jî rojekî şîn bibe û kulîlk vebike.

Dewleta Tirk hersal, salvegera hatina Tirkan a Enedolê pîroz dike. Îro Tirk Enedolê wekî axa bav û kalên xwe dibînin û mafên jiyanê nadin tu gelî ku li ser vê axê hebûna xwe biparêzin. Tirk di vê siyaseta xwe ya hovane de bi ser ketine û wan erdê Enedolê ji gelên din re heram kirine. Êdî Enedol ne mozayiqek gelan e; ew talanek Tirkan e; ji bilî Tirkan tu gel bi aweyekî azad, bi nasnama xwe ya netewî, bi şexsiyet û bi huvîyeta xwe nikarin li Enedolê bijîn. Yên ku doza hebûna xwe bikin, ew Tirkan li hember xwe dibînin. Êdî Enedol dîrokek talankirî, goristanek gelan e. Tirkên hov dixwazin ku Kurdan jî bi saxî di vê goristanê de veşêrin; lê Kurd di ber xwe didin. Hatina Tirkan a Enedolê li ser navê gelan, li ser navê mirovatiyê bêsihûdî ye.

Yeni Süreçteki Oyunun Adı DEVEKUŞU POLİTİKASI, OYALAMA ve GÖZBOYAMA

● **Seyda Alpşen**

Cumhurbaşkanlığı seçimleri, uzun bir dönem kitle iletişim araçlarınca temel sorun haline getirildi ve kamuoyunun gündeminde ilk sırayı alan Kürt sorunu gündemden düşürüldü.

Yeni cumhurbaşkanı nasıl olmalıydı? Özal gibi başkanlık sistemini çağrıştıran davranışları olacak mıydı? Tabandan mı, tavandan mı, sivil mi, "taraf"lımı, "taraf"sız mı olmalıydı/olabilecekmiydi? vb. anlamsız sorularla kamuoyu günlerce meşgul edildi. Ve herkesin beklediği gibi Süleyman Demirel'in cumhurbaşkanı seçilmesi ile sonuçlandı.

80 darbesinden sonra generallerin askeri faşist cuntası Türkiye'de toplumsal muhalefeti bastırmış, Kürdistan'da ulusal muhalefeti geriletmiş bir TC'yi Özal'a devrettiler. Özal, geleneksel TC politikacılarından farklı bir çizgi ile kamuoyunun gündemine oturdu. TC tarihi boyunca kapitalizmi ve onun doğal uzantısı serbest pazar ekonomisini toplumsal muhalefetin, sendikaların susturulduğu bir dönemde cesurca ortaya koymasıyla ve önceleri klasik tarzdaki alışılmış başbakanlardan, daha sonra klasik tarzdaki cumhurbaşkanlarından farklı bir tavır ile ortaya çıktı. SSCB ve Sosyalist sistemin çözülmesini kendi dünya görüşleri bağlamında bölgede en iyi kavrayan burjuva politikacılarından biri olduğu söylenebilir. Türkiye'nin soğuk savaş dönemindeki jeopolitik değerinin, iki kutuplu dünyada Batı'nın güneydoğusundaki koçbaşı olma özelliklerinden kaynaklanan avantajların kalmadığını gördü. Çözüm olarak AET'ye girme sürecini hızlandırmayı, AET'ye girme sorununda engel sorunlarında ortadan kaldırmayı hedefledi. Sorunlar iki temel başlıkta toplanıyordu. Demokrasi, esas olarak 141, 142'de somutlaşmıştı (demokrasi sorunun 141 ve 142. maddelerde somutlaştırılması TC ve Türk burjuva basınının bilinçli yönlendirmesiydi) ve bu maddeler kaldırıldı. İkinci başlık Kürt sorunuydu. Bu sorunun çözümü için önceleri geleneksel imha ve sindirme politikaları izlendi. Sonra KUKM'nin boyutları ve uluslararası koşullar değerlendirilince reform telaffuz edilmeye başlandı. Öyleki Özal'ın kimi zaman yaptığı çıkışlar geleneksel devlet politikalarına balanslı "yasal"cıların, kimi Türk aydın ve "sol"cularının statükocu tavırlarının oldukça açık bir biçimde ortaya çıkmasını bile sağlamıştır. Örneğin bir İnsan Hakları Derneği'nin kongresinde Kürtçe konuşma yapan Vedat Aydın ve konuşmanın çevirisini yapan A. Zeki Okçuoğlu kimi İnsan Hakları Derneği yöneticilerince tepki ile karşılanırlarken bir kaç gün sonra Özal'ın "Kürtçe serbestçe konuşulmalıdır" demesi çarpıcıdır.

Özal, Yeni Dünya Düzeni adı altında formülleştirilen çözümlemenin bölgedeki aktif temsilciliği ile emperyalizmin gözdesi haline geldi. Bu bağlamda aslında TC burjuvazisinin çıkarları için savunduğu ekonomik güç oluşturma ve bunun yaratacağı entegrasyonla bölgesel güç haline gelme tasarıları bir taraftan TC burjuvazisinden destek görürken, bu güce ulaşmanın önündeki siyasal engelleri temizlemek için oluşturduğu reform programlarını dillendirme tavrıda doğal olarak halkın ona sempati ile bakmasını sağladı. Türk devletinin bölgesel güç olmasının önündeki en temel engelin Kürt sorunu olduğunu görmüştü. Dolayısıyla sorunun çözümünde uygulanacak kimi kültürel adımlarla bağımsızlıkçı toplumsal hareketi marjinalleştirip düzen içi çözümlerle TC'nin Ortadoğu, Balkanlar, Kafkasya'ya kadar açılabileceğini düşünüyordu.

Süleyman Demirel gelinen noktadan geriye düşebilir mi? Sanmıyoruz. Birincisi, dünyada ulusların ulusal devlet oluşturma isteminin yarattığı dalga ile Kürt ulusal kurtuluş hareketinin yükselişinin denk düşmesi. İkincisi; güneyde adı federe de olsa fiziki bir Kürt devletinin dünya kamuoyunun gündeminde olması. Üçüncüsü; Türk kamuoyunda Kürt sorununda siyasal çözüm taleplerinin gittikçe ağırlık kazanması. Dördüncüsü; Kürt sorununun siyasal çözümünün (reformlar bağlamında) uluslararası güçlerin gündemine girmesi ve bu konuda TC'yi zorlamaları. Beşincisi de; en azından Özal düzeyinde sempati toplayabilmek için Kuzey Kürtlerine Özal'dan daha geri siyasal çözümler sunmanın getireceği zorluklar Demirel'i geri dönülmez bir noktaya getirmiştir. Objektif koşullar Demirel'i kendi niyetininin dışında bu noktaya sürüklemiştir.

Özal, Yeni Dünya Düzeni adı altında formülleştirilen çözümlemenin bölgedeki aktif temsilciliği ile emperyalizmin gözdesi haline geldi. Bu bağlamda aslında TC burjuvazisinin çıkarları için savunduğu ekonomik güç oluşturma ve bunun yaratacağı entegrasyonla bölgesel güç haline gelme tasarıları, bir taraftan TC burjuvazisinden destek görürken bu güce ulaşmanın önündeki siyasal engelleri temizlemek için oluşturduğu reform programlarını dillendirme tavrı da doğal olarak halkın ona sempati ile bakmasını sağladı. O, Türk devletinin bölgesel güç olmasının önündeki en temel engelin Kürt sorunu olduğunu görmüştü. Dolayısıyla sorunun çözümünde uygulanacak kimi kültürel adımlarla bağımsızlıkçı toplumsal hareketi marjinalleştirip düzen içi çözümlerle TC'nin Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkasya'ya kadar açılabileceğini düşünüyordu.

Özal'ın hedefi eski imparatorluk sınırları içerisindeki alana bu defa ekonomik güçle girebilmekti. Bu nedenle bölgede istikrarın olması Balkanlarda, Kafkaslarda ulusal boğazlaşmaların durması gerekiyordu. Bunun için bölgede önemli müttefiklerin oluşması için gerekli koşullarda vardı. Balkanlarda Makedonya, Bosna-Hersek, Kafkaslarda Azerbaycan mevzi durumuna getirilebilmeliydi. Bunların mevziye dönüşmeleri için arada sırada sert çıkışlarda yapmak gerekiyordu. Zaten uluslararası durum sınırların yeniden düzenlenmesi için olgunlaşmıştı. Baş ağrıtan en önemli sorun Kürdistan'dı. Bu konuda da emperyalizmin ötedenberi oluşturduğu çözümlerle, sonuçlar alınabilirdi. Fakat en önemli tedirginlik bu noktada kendisini gösteriyordu. TC sınırlarının dışındaki sınırlarda, dışarıdan politikalar üretmek kolay, ancak kendi içini ve giderek bölgeyi ilgilendiren bir sorunda politika üretip ulusal konsensus yaratmak zorlaşıyordu. Kürdistan sorununun çözümündeki bu tıkanma, Özal'ı reform ve ekonomik entegrasyon çözümünü hızlandırmaya yöneltti. Demirel de bunu sürdürmek zorunda. Bunu sürdürürken elbette kişisel olarak Özal'ın gölgesinde kalma riskinin farkında olacak. Ancak farklı tavırlarlada olsa temel yönelimleri aynı olacak. Çünkü, TC'nin çıkarlarının da mevcut koşullarda başka bir alternatife açık olmadığı görülüyor.

Tarafsızlık tartışmasının saçmalığı bu noktada kendisini göstermiyor mu? Bu tartışmayı sadece gündem meşgul etme tavrı olarak almak gerekiyor. Demirel de sonuçta tıpkı Özal gibi taraftır. Tarafsız olamaz, onun tarafı TC'dir. Tarafsız olmasını öğütleyen basın da taraftır. Örneğin, Irak'ın Güney Kürdistan'da kriz yaratmak için aldığı karara hükümet, "Türkiye, Irak nezdinde yaptığı bir girişimle, alınan kararın Irak'ın toprak bütünlüğü açısından sakıncalı bir durum yaratabileceği uyarısında bulundu. Bağdat'a iletilen mesajda karardan geri dönülmemesi halinde bunun Kuzey Irak'ın, Irak'tan kopma sürecini başlatabileceği tehlikesine dikkat çekti"(1).Ertuğrul Özkök Hürriyet'teki köşesinde, "Türkiye'nin bu konudaki resmi görüşü henüz ortaya çıkmadı. Ancak Dışişleri'ne hakim olan görüş, Bağdat'ın gerçek amacının, hem bölgeyi hem de Türkiye'yi istikrarsızlığa sokacak bir süreci başlatmak olduğu sonucu ortaya çıkıyor. Çünkü ekonomik olarak Bağdat'tan kopan bir Kuzey Irak, ister istemez kendine yeni bir ekonomik ilişkiler sistemi kurmak isteyecektir. Bu durumda da önünde iki seçenek kalacaktır, ya bağımsız bir devlet kurarak kendi para birimini oluşturmak ya da Türkiye ile birleşmekle sonuçlanacak bir süreci başlatmak. Oysa bu iki ihtimal de Türkiye açısından arzu edilen bir durum değildir. Ayrıca olmaması da gerekir. Çünkü bağımsız devlet, bölgedeki siyasi sınırların değişmesi anlamına gelir ki, bunun nerede duracağı bilinemez. Türkiye ile birleşme ise Ortadoğu Kürtlerinin birleşme sürecinin başlaması demektir. Kısaca nereden bakılırsa bakılsın bu basit gibi görünen olay, Türkiye'nin başına büyük bir Kürt sorunu çıkarma riskini taşıyor"(2)

Görülüyor ki, basınıyla, hükümetiyle TC'nin, Kürt hareketi açısından gelişen her türlü olayda paçaları tutuşuyor, Kürtlerin en doğal hakları olan birleşik devlet yaratma yönünde gelişen olaylar karşısında ne yapacaklarını şaşırıyorlar.

Reform tutkunu gibi görünen Ertuğrul Özkök, Kürt realitesini tanıdığını söyleyen TC hükümeti, korkularını nasıl da açığa vuruyorlar.

Bosna Hersek söz konusu olunca "sınır çizilsin", Makedonya sözkonusu olunca "diplomasi yürütülsün", Türk Cumhuriyetler söz konusu olunca göz yaşları dökülsün, Berlin duvarı yıkılıp Doğu ve Batı Almanya birleşince göbek atılsın, ama o Kürdistan'ı bölen utanç tel örgüleri parçalanmaya başlayınca paniğe kapılsınlar.

Kürtlerin ulusal demokratik talepleri söz konusu olduğunda "deve kuşu oyununu" sergileyen TC artık bunu sürdüremiyor. Yeni oyununun adı, "oyalama ve göz boyamadır". Oyalama zaman kazanma, göz boyama ise kı-rıntı reformlardır (Olağanüstü halin kaldırılması reform olarak ele alınırsa! ya da pişmanlık yasası türünden aşağılamalarla Kürt hareketini uyutacaklarını sanıyorlarsa!?). Yeni süreçte senaryoya uygun roller, basın ve politikacılar tarafından içselleştirilmeye çalışılıyor. Şu açık ki "oyalama ve göz boyama" oyununu sergilemeye kaynaklık eden en temel neden "korku"dur.

"Arslanlar kendi tarihçilerine sahip oluncaya kadar avcılık öyküleri, avcıyı yüceltecektir,"(3) Kürtler tarihlerini yazmaya tarih yazıcılarını çıkarmaya başlamışlardır. TC'nin korkusu, Ortadoğu'da Kürdistan sorunu çözümleninceye kadar, Kürt korkusuna mahkumdur.

Öte yandan Irak'ın son para operasyonu TC, İran ve Irak işbirliğine çağrı tehdididir. Irak topu TC ve İran'a atmıştır. İran'ın son dönemlerde sınıra asker yığması, Güney Kürdistan'ı bombalaması, TC'nin Irak'ta elçiliğini yeniden açmaya girişmesi Güney Kürdistan Federe Devleti'ni boğma girişimleri, Güney'le birlikte bir bütün olarak KUKM'yi boğmaya yönelik adımlar olarak düşünülmelidir.

Gündem değiştirme, sınırlara asker yığma, ekonomik sindirme operasyonları ile KUKM'yi dumura uğratmanın mümkün olmadığı görülecektir.

Ortadoğu istikrarının, Kürtlerin her özgür ve bağımsız ulusun sahip olduğu tüm haklara kavuşması ile de bağlantılı olduğu ortadadır.

(1) 17 Mayıs 1993 Hürriyet

(2) 15 Mayıs 1993 Hürriyet

(3) Aktaran Fikret Başkaya- Afrika atasözü-

"DOĞU VE GÜNEY
"BATI ANA
SÖMÜRÜY

TC'nin resmi ve gayri resmi kurum ve kuruluşları devletin gerçek niteliğini gizlemek amacıyla yalan, iftira ve çarpıtmalara dayalı propagandada bulunurlar. İşkence, yasak ve baskının yurdu Türkiye "demokratik" bir devlet imiş. Sansürü üreten devletle "özgür" düşünce ve basının varlığını iddia ederler. Ordu, polis ve diğer baskı kurumlarının parlemento üstü konumlarıyla "hukuk" devletinden sözederler.

Kürt halkını hertürlü ulusal haklarından yoksun bırakırken "Türk-Kürt" kardeşliği sloganı basın sütunlarından inmez. Öyle ki, devlet, ürettiği yalanları "sen de inanacak kadar tekrarla" metodunu kullanır. İşte son dönemlerde tekrarlanan; "Doğu ve Güneydoğu bölgeleri (Kürdistan) Batı Anadolu'yu (Türkiye) sömürüyor(!)" propagandası. Ben de bu tekrarlanan tezin bazı yönlerini irdeleyeceğim.

A. Altan'ın Nokta Dergisi'nin 49. sayısında (1992) yayınlanan yazısında şu satırları okuyoruz: "... Değişen teknoloji, fabrikalara insan yerine robotları sokuyor artık, üretim zincirinden insan emeği çıkıyor." Belki, ilk bakışta bu görüş mantığa uygun ve doğru görünebilir. Ama bu ilk görünümüdür. "Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor" tezi yazar tarafından bu görüşün temeline oturtuluyor. Halbuki, "Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor" tezinin teorisyeni emeğin anlamını ya bilmiyor ya da bilinçli olarak anlamını çarpıtıyor. Herne kadar teknoloji değişse de, herne kadar fabrikalara robotlar yerleşse de, insan emeği üretim sürecinden (yazar üretim zinciri diyor) çıkmıyor. Ancak bilimsel teknik devrim ile beraber üretim sürecinde insan emeğinin karekteri ve yapısı değişiyor.

Yazar yanlış 'emek' kavramı belirlemesi ile, Kürdistan ve Türkiye arasındaki ekonomik ilişkileri tersyüz ediyor. Emek zaten üretim sürecinden çıkıyor, o halde Türkiye ekonomisinin Kürdistan'ın ucuz işgücüne ihtiyacı kalmıyor sonucuna varan A. Altan'dır. Aynı mantığa göre gelişen teknoloji ile üretimin o kadar ham maddelere ve enerjiye de ihtiyacı kalmıyor ya da kalmayacak. Sonuç olarak, "az gelişmiş ülkeler, gelişmiş ülkelere yokoluyor" tezi günışığında gözlerini açıyor. Tezlerin doğruluğunu kanıtlaması örneksiz olur mu? Tabi olamaz ve işte Ahmet Altan İtalya ve Belçika'yı keşfediyor. Sözkonusu keşfedilen örneklerle "Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor" tezinin doğruluğunu ve tartışılmazlığını kanıtlıyor(!): "...Ekonomik açıdan bakarsak, Güneydoğu Anadolu bugün Türkiye'nin sırtında ağır bir yük.... Marmara'da kazanılan paralar Güneydoğu'ya akıyor... Güneydoğu Anadolu'ya sahip olmanın yararı değil, zararı var Türkiye'ye... Güneydoğu, Türkiye'nin zenginleşmesini önlüyor."

Aynı konuya ilişkin gazeteci-yazar Yalçın Doğan Milliyet Gazetesinde şunları yazıyor: "Burada ilgi çekici bir karşılaştırma var. Halen İstanbul'da devlet halktan 100 TL toplarsa, bunun sadece 24 TL'sini İstanbul'da harcıyor. Halen Güneydoğu bölgemizden 100 TL'yi topluyorsa, aynı bölgeye onbeşkatını, binbeşyüz lira harcıyor." Bu tekrarlamaya hâlâ ihtiyaç var, yoksa halk ve yazarlar nasıl inanacaklar. Gazeteci Necati Doğru "Sömürü dediğin nerede oluyor?" başlığı altında Milliyet'te şunları yazıyor: "Kapitalistleşme olmadığı yerde adam gibi sömürü de olmaz. Dolayısıyla Doğu'nun sorunu sömürülmekten çok yeterince sömürülmemekten doğuyor. Oysa orada ayrı bir devlet oluşturmak ya da federatif bir devlete gitmek isteyenler en çok 'Doğu'nun geri kalmasının temelinde Batı'nın aşırı sömürüsünün yattığı' tezini işliyorlar... Gerçek ise tam tersi..." Taha Akyol da şöyle diyor: "...Yörenin dağlık coğrafyası ve haşin iklimi ekonomik ve sosyal gelişmenin önündeki frendir. 'Geri bıraktırılmışlık' ve 'sömürge' tezleri hiçbir bilimsel değeri olmayan çarpıtmalardır. Şimdi Türkiye, modern ekonominin imkanlarıyla bölgeye yoğun yatırımlar yaparak 'doğunun makûs talihini' değiştirmeye koyulmuştur. Doğu'nun iktisat tarihi Ankara tarafından değiştiriliyor!" Ve benzeri daha birçok görüş, Türk basınında tekrarlanıyor, hepsini buraya aktarmamız da gerekmiyor. Onlar açısından sorunu koyuş biçimi ve nedenleri, yukarda yazdığım gibidir. Yaşanan canlı pratik, tarih ve bilim onlara hak vermiyor.

A. Altan bilinçli olarak "Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor" tezini işlerken, İtalya'nın Kuzey-Güney ve Belçika'nın Valon-Flaman örneklerini tezine gerekçe yaparak bu örnekler üzerinde duruyor. "Teşbihte hata olmaz" sözü hiçe sayılarak, Kürdistan'ın Mezopotamyası'nın Hindistan'ın Himalayası'yla benzetmesi yapılmaz. Olsa olsa Kürdistan'ın Mezopotamyası Mısır'ın Nil Vadisi'ne benzetilebilir. Son dönemlerde İtalya'nın Kuzey ve Güney bölgeleri arasındaki çelişki derinleşti. Zengin Kuzey bölgesinin fakir Güneyden ayrılma eğlimleri güçleniyor. Ayrılmak isteyen güç ya da güçlerin iddialarına göre, onlar Güney'in yükünü taşıyor, artık taşımak istemiyorlar. Yine Belçika'nin zengin Valon bölgesinin, fakir Flaman bölgesinden ayrılma eğilimleri oldukça güçlüdür. Belçika'da Valonlar, İtalya'nın Kuzey bölgesine benzer iddialar öne sürüyorlar.

Peki, bu sözkonusu olan iki örneğin nesi Kürdistan-Türkiye ilişkisine benziyor? Biçimde Türkiye zengindir (İtalyanın Güneyi, Belçika'nın Kuzeyi de fakirdir). Sözkonusu mantığa göre mademki, İtalya'nın Kuzeyi Güney'den kurtulmak amacındadır ve ekonomik nedenden dolayı, Türkiye neden aynı nedenden dolayı ayrılmasın? İçimden bir 'keşke' özlemi geçiyor. 'Keşkemizi' açıklamadan, yazarın oyunlarının içyüzünü açığa çıkarmam gerekiyor. Türkiye öyle kolay kolay Kürdistan'ı bırakacak durumda değildir. Çünkü Türkiye ekonomik güçlerinin iç pazar, madenler ve diğer hammadde, enerji sorunları çözülmüş değildir. Kürdistan'dan Türkiye'ye ucuz işgücü ve sermaye akımı bütün hızı ile devam ediyor. Hiçbir akılsız bu nimetleri bir kenara itemez. İşte bundan dolayı Kürdistan İtalya'nın Güneyi ve Belçika'nın Kuzeyi ile karşılaştırılamayacağı gibi, Türkiye de sözkonusu ülkelerin zengin bölgeleriyle karşılaştırılamaz. Türkiye ve Kürdistan arasında işleyen ekonomik mekanizmanın sözkonusu ülkelerin bölgeleri arasındaki işleyen mekanizmadan nitelik itibarıyla farklı olduğu gün gibi ortadadır.

Türk yazarları A. Altan, Yalçın Doğan, Necati Doğru, Taha Akyol ve diğerleri, hesaplarına gelen ve doğruluğu oldukça kuşkulu, bazı istatistik rakamlarını vererek, "Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor" tezinin doğruluğunu kanıtlamaya çalışıyorlar. Şüphesiz ki ekonomiye ilişkin istatistik veriler bir ülkenin ekonomisinin barometresidir. İstatistiki verilerle bir ülkenin dünü ve bugününü, gelişim düzeyini, dinamiğini, gidişat yönünü ölçebiliriz. Ononla geleceğe ilişkin hipotezlerde bulunabiliriz. Gerçekten istatistik bilimi yalan söylemez, ama korkunç bir biçimde yalancının yalancısı olur. Çünkü rakamlar insan eliyle hazırlanır, istatistiğin çeşitli metotları insan tarafından uygulanır. Bunlardan biri veya ikisinde bilinçli ve bilinçsiz olarak yapılacak bir değişiklik, büyük yanlış sonuçlar doğurabilir. Özellikle çıkarların çatıştığı ve politik oyunların yoğun olduğu bir ortamda istatistik biliminin teknik yönü zayıflar, politik ve ekonomi çıkarlar ön plana çıkar. Ve Türkiye'de istatistik veriler gerçeklerin ürünü olmaktan çok, politik ve ekonomik çıkarların ürünüdür, dolayısıyla onlara hizmet eder. Bundan dolayı Türkiye istatistik verileri ciddilikten uzaktır.

Türkiye öyle kolay kolay Kürdistan'ı bırakacak durumda değildir. Çünkü Türkiye ekonomik güçlerinin iç pazar, madenler ve diğer hammadde, enerji sorunları çözülmüş değildir. Kürdistan'dan Türkiye'ye ucuz işgücü ve sermaye akımı bütün hızı ile devam ediyor. Hiç bir akılsız bu nimetleri bir kenara itemez. İşte bundan dolayı Kürdistan İtalya'nın Güneyi ve Belçika'nın Kuzeyi ile karşılaştırılamayacağı gibi, Türkiye de sözkonusu ülkelerin zengin bölgeleriyle karşılaştırılamaz. Türkiye ve Kürdistan arasında işleyen ekonomik mekanizma sözkonusu ülkelerin bölgeleri arasındaişleyen mekanizmadan nitelik itibarıyla farklı olduğu gün gibi ortadadır.

Hele bu istatistik veriler devlet kurumlarının ürünü ise ve doğrudan doğruya Türkiye-Kürdistan ilişkilerini yansıtıyorsa, onlara kuşku duymamamız olanaksızdır. Yalçın Doğan'ın iddiasına göre İstanbul'da toplanan 100 TL'den 24 TL İstanbul için harcanıyor. Kürdistan'da ise toplanan 100 TL'nin onbeş kat kadarı Kürdistan için harcanıyor. Bu rakamların tarihi yok ve hangi tarihler arasında bu veriler ekonomide işlerlik kazanmıştır? Örneğin bu vergi türü, belediyelerin herhangi bir küçük vergisi olabilir. Elbette sonuçlar farklı olacak. Ama bilinen bir gerçek var; rakamlarla, istatistik metoduyla oynanmıştır. İstanbul için bu kadar az, Kürdistan için bu kadar fazla para harcanırsa, Kürdistan neden bu kadar geri kalmış bir konumda olsun? Türkiye istatistik verileri toplumsal kontroldan uzaktır, çünkü Türkiye devleti illegaldır, bilgi kaynakları da illegaldır.

Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor(!) tezinin amacı, Kürtlerin seslerini kısmak, onları uysallaştırmak ve onlarda Türkiye'ye minnetarlık duyma psikolojisini yaymaktır. Dünya tarihinde görülmemiş bir şey, bağımlı ülke, sömürge, ya da yarı sömürge egemen ulusu sömürsün, egemen ulus hâlâ onu egemenliği altında tutsun. Eğer Kürdistan Türkiye'yi sömürüyorsa Kürdistan'ı özgür bıraksın, o da sömürüden kurtulsun. Kara gözümüz için, Türk ordusunun üçte ikisi Kürdistan'da barınmıyor herhalde.

Ne yazık ki canlı pratik, gerçekler ve yaşam "Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor" tezini doğrulamıyor. Türkiye'nin Kürdistan'daki yatırımları, Kürt halkının refah ve mutluluğu için değil, N. Doğru'nun yazdığı gibi onu yeterince sömürmek içindir. Bu talan Kürt halkına çile, açlık, yoksulluk ve zulüm getiriyor. TC'nin işlediği yeraltı madenlerimiz çoktur ve değerleri büyüktür. Adıyaman, Elazığ, Erzurum ve Siirt'in bakırı; Adıyaman, Bitlis, Diyarbakır ve Mardin'in fosfatı; Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzurum, ve Erzincan'in demiri; Bitlis, Erzurum ve Malatya'nin kromu örnek gösterilebilir. Yine Kürdistan'da manganez, linyit, kükürt, taşkömürü, manyetit, tuz, çimento hammadesi vs. bulunuyor ve bunların büyük bir kısmı devlet tarafından Türkiye'deki sanayinin hammade gereksinimlerini karşılamak için işletiliyor. Herhalde Kürdistan'ın hammadeleri kendiliğinden yerüstüne çıkacak ve Türkiye'de bulunan fabrikalara akacak değildir. Bu maddeleri işletmek için, belli yatırımlar gerek. Türk aydınlarının bir kesimi bu yatırımları da karhanemize kaydediyor.

Türkiye'nin bazı yetkililerinin "maliyeti yüksek maden yataklarımızı kapatalım, aynı madenleri uluslararası pazardan alalım" şeklindeki sözleri de gerçeği tam yansıtmıyor. Gerçekten, geri teknolojiden dolayı Türkiye'nin Kürdistan'da işletilen madenleri çıkarma (işletme) maliyeti, ileri teknolojiyle gerçekleştirilecek maden çıkarma maliyetinden daha yüksektir. Ama bu yalnız çıkarma maliyetidir. Çünkü Türkiye Kürdistan hammaddeleri için yalnız çıkarma harcamasında bulunuyor, başka ödeme yapmıyor. Aynı maddeleri dışardan alsa, çıkarma maliyeti dışında, ulaşım ve başka ödemelerde de bulunmak zorundadır.

Bu nedenle Neo-liberal ekonomik-politika ve Kürdistan gerçeği arasında bir çelişki var. A. Altan ve diğerleri savundukları ekonomik politikanın çıkmazının farkında oldukları için, arada bir "Kürdistan ayrılabilir, federasyonu da tartışabiliriz vs." düşünceleri ortaya atıyorlar, çünkü onların ekonomik-politikası bir türlü Kürdistan'ın ekonomik gerçeğine uymuyordu. Kürdistan ayrılsa ekonomileri ölümcül bir kriz içine girecek, ayrılmasa Kürdistan'da devletin rolü küçülmeyecek, çünkü özel yatırımcılar Kürdistan'a yatırım yapma niyetinde değiller. Türkiye ekonomisi de Kürdistan'ın hammaddelerinden bağımsız değil. Türkiye sanayisi ve teknolojisi yoğun hammaddelere, enerjiye ve emeğe dayanıyor. Dikkat edilirse Türkiye'nin ihracata ağırlık verdiği ve ihracat için avantajlı olduğu metaların üretimi yoğun emek, enerji ve hammaddeye dayanıyor.

DOĞU" BÖLGELERİ ADOLU"YU YORMUŞ(!)

● **Reşit BURHAN**

Kürdistan Türkiye ekonomisinin yalnız hammadde deposu değil aynı zamanda enerji kaynağıdır da. Bugün Türkiye ekonomisinin Kürdistan'daki enerji kaynakları petrol, doğal gaz, taşkömürü, linyit vs'dir. Ve en önemlisi de elektirik santralleridir. Su kaynakları artık petrol kaynaklarından daha önemli bir konuma doğru yol almaktadır. Eğer Kürdistan'ın petrolünden, kömüründen, Keban'ın santrallerinden vs. olmasa Türkiye'nin enerjide daha büyük darboğazlara girmesi kaçınılmaz olur.

Bugün Türkiye sanayisinin enerji ihtiyacını karşılamak için Kürdistan'da yapılan yatırımların büyük bir bölümü enerji alanındadır. Çünkü Kürdistan'da enerji üretimi ucuz bir maliyetle gerçekleşebilir bir konumdadır. Bu alanda Kürdistan'ın şartlarına ve ihtiyaçlarına göre değil, gelişen sanayi ve diğer sektörlere göre Kürdistan'da yatırımlarda bulunulmuş ve bulunuluyor.

Osman Aytar'ın "Kürdün Makûs Talih'i ve Güneydoğu Anadolu Projesi" adlı araştırmasına göre 1984-1988 yılları arasında GAP ile ilgili yatırımların büyük bir bölümü enerji sektörüne ayrılmıştır. Bu projeyle ilgili yatırımların oranı artmış, ancak artan yatırımlarda % 70,7 ile enerji sektörü birinci yeri tutuyor.

1980 verileriyle Türkiye'deki enerji üretiminin (Kürdistan dahil) % 22'si hidroelektrik santrallerinde üretilmektedir ve bunun % 45'i de Kürdistan'da gerçekleştirilmiştir. 1976 yılı verilerine göre, Kürdistan'ın toplam elektirik tüketimi içindeki payı ise sadece % 5,2'dir.

Öte yandan1985'te 7 milyar 835 milyon 538 bin dolar, 1988'de 9 milyar 237 milyon 126 bin dolarlık petrol ithalatı gerçekleştiren TC'nin geri kalan petrolün hemen hemen tamamını Kürdistan'dan sağladığı bilinmektedir. Eğer Kürdistan petrolü olmasa, ithalata giden Türkiye dövizinin astronomik rakamlara varacağı açıktır.

Sanayi alanında ise, Türkiye'nin Kürdistan'daki yatırım alanları yok denilecek kadar azdır. Aslında Kürdistan'da öyle bir sanayiden, hele modern dönemin sanayisinden sözedilemez. Kürdistan'daki sanayi hafif sanayidir. Tütün, içki, tekstil, çimento, şeker, et üretimi ve yem sanayidir. Bütün bu sektörlerde üretilen metalar daha çok tarıma dayanıyor. Girdileri ise, bilim ve teknikten çok, fiziki emek (emek yoğun) ve hammadde yoğun üretimdir. Bu alanda kapitalin organik yapısı, işgücünün ve hammaddeler için harcanan kapital olan değişen kapitalden yana ve gelişmesi de gayet yavaş oluyor. Eğer partilerin oy kazanma amacını bir tarafa bırakırsak, geriye kalan amaç, hammaddeleri sanayinin mamul ve yarımamul maddeleri haline getirerek Türkiye'ye sevk etmek, böylece gereksiz ulaşım harcamalarından kurtulmaktır. Yine Kürdistan işgücü çok ucuzdur.

Kürdistan'ın küçük yatırımcıları yatırımlarda bulunamıyorlar. Örneğin yem sanayinden başka, küçük girişimciler ne gibi yatırımlarda bulunabilir? Hiç. Ama diyelim, bu "oto-araba" üretimi olsa, yani araba fabrikaları olsa, durum değişir. Kürt "risk-kapital"ı oto fabrikası için bazı araba detaylarını üretmek için yatırımlarda bulunurdu. Böylece Kürdistan'dan Türkiye'ye sermaye akımı dururdu, Kürdistan'da sermaye birikimi olurdu. Fakat varolan durum böyle değil. Kürdistan'da sermaye birikimi olmayınca, sanayi de gelişmiyor, sanayi gelişmeyince pazar gelişmiyor, pazar gelişmeyince sermaye dışarıya kaçıyor, sermaye dışarıya kaçınca işgücü de onun arkasına takılıyor. Görüldüğü gibi ekonomik süreçler ve ekonomik mekanizma birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Bir süreç diğer bir sürecin nedeni oluyor. Asıl suçlusu Kürdistan'ı boyunduruk altında tutan TC sistemidir, sömürgeciliktir. Ekonomik süreçlerin bağıntısını iyi bilen TC, Kürdistan sanayisini kendi ekonomisime göre ayarlamıştır. Bu da talana dayalı bilinçli ekonomik politikadır.

Tarımda da aynı mekanizma işliyor. Kürdistan yalnız bugün değil, tarihte de bir tarım ülkesiydi. Çünkü Kürdistan'ın doğa koşulları tarıma oldukça elverişlidir. Bir yandan geniş ve düz verimli toprakları, öbür yandan hayvancılığın gelişmesine uygun mera ve çayırları, sebze ve meyveciliğe elverişli bol sulu vadileri vardır. Yüksek çok yağışlı dağları çeşitli ağaçların dikimine uygun olduğu için ormanın gelişmesine elverişlidir. Tarihte tarımın ekonomik sistemde merkezi yeri kapladığı dönemlerde Kürdistan'ın Mezopotamya'sı ve Firavunların Nil'i birer kültür beşikleriydiler. Tarih böyle yazıyor. Eğer bugün Kürdistan geri kalmış ise, T. Akyol gibi "Demek ki asırlar öncesinde de Güney-doğu'nun haşin coğrafyası ancak çok sınırlı bir gelişmeye imkan vermiş. Türkiye'nin batısı ise etrafındaki denizler, verimli topraklar ve Avrupa'ya yakınlık sebebiyle eskiden beri daha gelişmiş yöreleri oluşturuyor" diye yazanlar ve diğer sorumlular bir kez daha düşünsünler.

Şüphesiz ki, bugünkü Kürdistan'da tarımın gelişmemesinin bir çok nedeni vardır. Kısaca, sözkonusu nedenleri sayacak olursak; birincisi, yabancı güçler Kürdistan'ı işgal ederken, bilindiği gibi Kürdistan yabancı güçlerin savaştığı ve Kürt halkıyla çatıştığı savaş meydanıydı, biriken ekonomik değerleri ya yakıp yıktılar ya da talan etttiler. İkincisi, feodal toprak ağalarının varlığı, yani mülkiyet biçimi ve onun üzerinde oluştuğu toplumsal ilişkilerdir. Sömürgeci güçler bunun farkında oldukları içindir ki, bu ilişkilerin korunmasına yardımcı olmuştur. Üçüncüsü, sermaye ve işgücünün sürekli ve çeşitli biçimlerde Türkiye'ye akması. Dördüncüsü pazarın darlığı; beşincsi, devlet ve tefeci kesimin üreticilerin ellerinde metalarını düşük bir fiatla alması ve bütün bunların sonucu olan altıncısı, Kürdistan'a modern tarım alet, araçların girmemesi, üretimi arttırıcı ilaç ve gübrelerin kullanılmaması ya da az kullanılması, modern ve üretimi artırıcı metodlara başvurulmaması, yetişmiş kadroların yoksunluğu vs. nedenleri gösterebiliriz.

Tarım ürünlerinin arttırılması ve çeşitlendirmesi, tarım ürünlerini işleten sanayi sektörüne bağlıdır. TC'nin politikası Kürdistan tarımının gelişmesine engel olmuştur, çünkü böylesi bir sanayi oluşturulmamıştır. Urfa'ya bağlı Ceylanpınar Devlet Üretme Çiftliği, Malatya'daki Devlet Deneme Çiftliği vs. devlet çiftliklerinde, devlet, ürünlere karşılıksız olarak elkoymuştur, çünkü bu ürünler Kürdistan'da üretiliyor, onları Kürdistan'da değil de ya ihraç ediyorlar, ya da Türkiye'de çeşitli sanayi sektörlerinde kullanıyorlar. Bunun dışında TC devleti çeşitli yerleşim birimlerimizde TMO hububat alım merkezleri kurarak, düşük taban fiatıyla üreticilerin ellerindeki hububatı (mercimek, buğday, arpa, nohut vs.) satın almaktadır. Aynı biçimde Tekel, tütünü, Çukobirlik, pamuğu almaktadır. vs.vs.

Yine "Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor" tezini savunanların görmek istemedikleri ve değinmedikleri diğer bir şey de, Türkiye'de üretilen ya da Türk firmaları tarafından ithal edilen metaların Kürdistan'da yüksek fiatlarla alıcılar bulmasıdır. Çünkü Kürdistan pazarı Türkiye'nin bir iç pazarı durumundadır. Eğer Kürdistan'daki tüketim pazarı olmasa Türkiye sanayisinin büyük darbeler yemesi kaçınılmaz olur, hatta bir ekonomik çöküntüyle karşı karşıya kalır. Üretimi sürekli kılmak ve geliştirmek için, bir yandan tüketiciliği geliştirmek ve çeşitlendirmek gerekirken, öbür yandan tüketicilerin sayılarını da artırmak gerek. Yoksa üretimin artması ve gelişmesi sözkonusu olamaz. Üretim ve tüketim süreçleri direk birbirlerine bağlıdır. Üretimin artırılıp tüketimin aynı kalması, ekonomik krizlere neden olur. Ama bir Türk ideoloğu çıkabilir ve diyebilirki; "Kürdistan olmasa da metalarımızı Kardeş Türk pazarlara satarız" İşte bu ihracat olur. İhracat için de ulaşım, depolama vs. masrafları gerekir.

Kürdistan ulaşım açısından da transit geçiş ülkesidir. Ünlü ipekyolu Kürdistan'ın kalbinden geçmiştir. Bugün ise Asya'yı Türkiye'ye ve Avrupa'ya bağlayan konumdadır. Avrupa'dan sanayi ürünleri Asya'ya, Asya'dan ise tarım ve hammaddeleri Kürdistan üzerinden Avrupa'ya transfer edilmektedir. Bu da Türk ekonomisine büyük avantajlar sağlamaktadır. Açıktır ki, bu da Kürdistan'ın sömürüsünün başka bir şeklidir.

"Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor" tezini savunan ideologların kendilerine dayanak yaptıkları verilere göre, Türkiye GSMH'deki Kürdistan payı "%10 " dur. Kürdistan nüfusunun Türkiye nüfusu (Resmi sınırları içindeki nüfus) içinde oranı % 17'dır. En basıt açıklamasıyla eğer GSMH'da Kürdistan'ın payı %17 olsaydı kişi başına düşen GSMH ile nüfus arasında bir paralellik sağlanmış olurdu. Bu durumda da önemli sorunlar var. Çünkü GSMH'nin hesaplama metodu birçok sonuçları değiştirebilir. Kürdistan Türkiye'nin hammadde deposudur. GSMH, üretimin sonuçlarına göre hesaplanırsa GSMH'da Kürdistan payı oldukça az olacaktır. Kürdistan'da kişi başına GSMH, Türkiye'nin ortalamasının çok altındadır. Örnek olsun diye birkaç rakam vereyim: 1987-1988 yılları arasında yatak sayısındaki Kürdistan payı % 10.7'dir, doktorlarda bu oran, % 8,0'dır. Aynı dönemde öğrenci sayısı % 7,0, öğretim elemanı % 8,9'dur. Eğitim alanındaki yatırım ödeneği % 11,3'tür. Aşağı yukarı ücretli işçi sayısı, okul ve sağlık sayıları için aynı paylar geçerlidir. "Güneydoğu Türkiye'den ayrıldığı anda yapılan hesaplara göre Türk halkının milli geliri adam başına 2000 dolardan 6000 dolara çıkar" (A. Altan) diyenlerin hesaplama metodu nedir acaba? Yani "Milli" gelirden "Güneydoğu" 3 kat fazla alıyor, bu da Türkiye'ye dönerse Milli gelir kişi başına düşenin üç katı olur, hesabını nasıl yaparlar? Bir kere öyle olsa, bugün Kürdistan'da milli gelirin kişi başına 20 bin dolar olması gerek. Bu da ABD, Japonya, İsveç vs. gelişmiş ülkelerdeki kişi başına düşen milli gelirden çok fazla olur. Yani iki katı olur. Aynı şey Y. Doğan için de geçerlidir. Eğer bu iki yazarın verileri gerçek olsaydı, Kürdistan'daki yaşam düzeyi, altyapısı ve ekonomik kalkınmanın Avrupa ve Amerikayı da geçmiş olması gerekirdi. Peki, Kürdistan'a milli gelirden kişi başına 20 bin dolar düşüyorsa, toplanan vergiden onbeş katı daha fazla harcıyorsa, bu bölge neden geridir? Halk neden açtır? Nerede okullar, sağlık merkezleri, altyapı, konut vs.? Bu para nereye gidiyor? Bu kadar parayla Kürdistan'daki halk İsveçliler kadar iyi yaşıyabilir.

"Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor" yalanının kılıfı nedir? GAP'tır. Gerçekten GAP, belli bir dönem için Türkiye resmi sınırları içinde en büyük projelerden biridir. Büyük projelere de büyük ve yüklü yatırımlar gerek. Belli bir dönemi alarak, özellikle GAP'a yapılan yatırımlar dönemini alarak ve bu dönem üzerinde hesaplar yaparak, istatistik veriler vererek bir bütün olarak Türkiye-Kürdistan arasındaki ilişkileri sözkonusu hesaplara ve istatistik verilere oturtarak, bazı sonuçlara varmak doğru değildir. GAP'a yapılan harcamalar ne kadar büyük olursa olsun, aynı harcamaların GSMH'deki payı ne kadar büyük olursa olsun "Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor" tezini doğrulamaz. GAP'ı bırakalım ve teorik bir varsayımda bulunayım. Diyelim ki, Sabancı Holding İstanbul'un tekstil ihtiyaçlarını karşılamak için, bütün Çukurova'ya yönelik bir program geliştiri–

Devamı s 15'te

Türkiye'nin bazı yetkililerinin "maliyeti yüksek maden yataklarımızı kapatalım, aynı madenleri uluslararası pazardan alalım" şeklindeki sözleri de gerçeği tam yansıtmıyor. Gerçekten, geri teknolojiden dolayı Türkiye'nin Kürdistan'da işletilen çıkarma (işletme) maliyeti, ileri teknolojiyle gerçekleştirilecek maden çıkarma maliyetinden daha yüksektir. Ama bu yalnız çıkarma maliyetidir. Çünkü Türkiye Kürdistan hammaddeleri için yalnız çıkarma harcamasında bulunuyor, başka ödeme yapmıyor. Aynı maddeleri dışardan alsa, çıkarma maliyeti dışında, ulaşım ve başka ödemelerde de bulunmak zorundadır.

KUKM Tarihinde Yeni Bir Aşama, Yeni Bir Umut

● Serdar DİCLE

Geçtiğimiz Mart ayında Kürt halkının ulusal demokratik mücadelesinde yeni bir süreci başlatan beklenmedik birkaç önemli gelişme birden başladı. Bunlar PKK Genel Sekreteri A. Öcalan'ın Celal Talabani ile birlikte düzenlediği basın toplantısında ateşkes ilan etmesi, önce PSK ve PKK arasında daha sonra ise PKK ve Hevgirtin-PDK arasında ortak protokoller yapılması oldu. İşbirliği ve dayanışmanın geliştirilmesi ve giderek ortak bir cephenin oluşturulması için bütün Kuzey Kürdistanlı örgütleri ortak bir toplantıya çağırma kararı aldılar. PKK tarafından devletin bir karşı-devrim örgütü olarak "Hizbulkontra" diye adlandırılan Hizbullah ile ortak mücadele çağrısı yapıldı. Bütün bu gelişmelerle beraber tüm yurtsever kesimleri kucaklamayı amaçlayan legal bir Kürt partisinin kurulması çabaları gündeme geldi.

Ulusal ve uluslararası koşullar, ne pahasına olursa olsun, geçmişteki kuşku ve pratikler aşılarak ideolojik-teorik ve politik ayrılıklar gerekçe gösterilmeksizin, gerekirse çekinmeden taviz vererek ortak paydalarda birleşmeyi, ulusal bir otoritenin oluşmasını zorunlu kılıyor. Bu nedenle sonuç olarak atılan adımlar yerinde, doğru ve olumludur. Bir bütün olarak Kürt halkının onyıllardan bu yana özlemini duyduğu bir çabadır. Cephe oluşturarak çok önemli kazanımlar elde etmenin, büyük olası bir sürecin dağılmasına neden olmanın faturası çok ağır olacaktır. Bedelini hepimizin ödemesini gerektirecektir. Haklı olarak birleşmeye engel ve kuşkulara neden olan en önemli gerekçelerden biri olarak gösterilen'güven bunalımının aşılması bir süreç sorunudur. Beklemekle, gelişmelere seyirci kalmakla ve olayların peşinde sürüklenmekle sonuç alınmaz. Tersine güvensizlik derinleştirilir. Özlemi duyulan kardeşçe ilişkiler ancak dayanışma ve işbirliği ile kurulur. Onbeş yıllık bir pratiğe dayanan güvensizlik tohumlarının çok derinlerde olduğunu kavrıyoruz. Tarih ve yaşamın ise, ayrı ayrı yerlerde, birbirinden uzaklaşarak sorunun çözülemeyeceğini hiçbir kuşkuya yer vermeyecek bir şekilde kanıtladığını da özellikle kavramak gerekiyor.

1993 yılının ilk ayları, tüm yurtsever güçlerin ortak mücadele olanakları yaratabileceklerini ve mutlaka böyle olması gerektiğini gösterdi. O halde insan sormaktan kendini alamıyor: Kaybedilen bunca yıl, dağınıklık ve düşmanca tutumların Kürt halkına ve mücadelesine verdiği bunca zarar, bunca tahrip mutlaka yaşanmak zorunda mıydı? Hem örgüt, hem de birey olarak sorumluluklarımız ne? Yanlış ve yetersizliklerimizin rolü ne? Tarih tekerrür edebiliyor. Tekrarlamamak ve bugünü sağlıklı kılabilmek için bu ve benzeri onlarca sorunun yanıtlarını mutlaka açıkça tartışmak ve bulmak gerekiyor.

Biraraya gelmek, ortak mücadeleyi hedeflemek, eleştiri ve özeleştiri mekanizmasının dondurulmasına ne engel, ne de gerekçedir. Eleştiri, görülen veya kendisine öyle görünen yanlış ve eksik bir teorik- pratik bir sürece müdaheledir. Dolayısıyla eleştiri, muhatabı küçük düşürmez. Aksine büyütür ve geliştirir. Takınılacak tutum güven veya güvensizliğin gerekçeleri olur. Yanlış ve eksikliklere gösterilen tepki ise af veya iyiniyetin ölçüsüdür. Çünkü mekanizmanın işletilmesi mevcut çelişki ve sorunların aşılarak aynı potada kavga etmenin önündeki engellerin giderilmesine yarar. Sorunları bilmemezlik, görmemezlikten gelme, alışkın olunduğu gibi hasıraltı etme asla başvurulmaması gereken bir yöntemdir.

Eksiklik ve yanlışlıklarımızdan dersler çıkararak sürece müdahale etmek bu gün her zamankinden daha günceldir. Parti ve örgütler kendi geçmişlerine cesaretle yaklaşmak zorundadırlar.

Kuzey Kürdistan'da mücadeleyi sürdüren ulusal demokratik güçler her halk gibi Kürt halkının da gezegenimizdeki onurlu yerini alma mücadelemizin yol göstericidirler. Dün, bugün ve yarınımızdırlar. Kendileriyle, varlıklarıyla iftihar ediyoruz. Doğru ve yanlışları bizi yakından ilgilendirmektedir. Sözlü ve pratik her eylemleri özgür bir yaşama atılmış bir adımdır. Her yanlış adım ise köle yaşamın bir gün daha uzatılmasıdır. TC köşeye sıkışmıştır. Daha birkaç ay öncesinin aksine uykusu kaçmak, kara-kara düşüncelere dalmak sırası TC'dedir. Oluşturulacak birlikle seçilecek temel mücadele biçimi ne olursa olsun, uluslararası platformlarda terörist damgasını yapıştırma hak ve cesaretini kimse kendinde göremeyecektir. TC'nin üzerindeki uluslararası baskılar bir önceki düzeye oranla artacaktır. TC, sorunu barışçıl yöntemlerle çözme tekliflerini reddeder, yollarını kapatmakta ısrar ederse, Kürt halkının silah da dahil her tür metodla kendini savunmaktan başka çaresi kalmayacaktır. "Lübnanlaşacak" Türkiye'nin Yugoslavya ve Irak'takine benzer müdahalelerle karşılaşma olasalığı artacaktır.

Kuzey Kürdistan halkı tarihinde hiçbir zaman bu kadar ümitlenmediği tarihsel bir süreçten geçiyor. Bu süreci baltalamaya, hele yurtseverlik adına baltalamaya hiç kimsenin hakkı yoktur. Dönem herkesin bütün irili-ufaklı dar grupsal çıkar ve hesaplardan arınmasını, azami sorumluluk ve dikkati göstermesini zorunlu kılıyor. Bunun için ne gerekiyorsa, hiçbir kaygı duymadan yapılmalıdır. Her oyun, taktik ve manevra hem kendine hem de Kürt halkına biçilen ölüm fermanıdır.

Kürdistan dağlarındaki karın eriyip, ülkemizde doğanın ve yaşamın derin uy-kusundan uyanarak yeniden canlandığı, dorukların renk cümbüşü deryasıyla süslendiği, yeni bir yılın başlangıcı Mart, KUKM için en anlamlı aydır. En büyük acı ve sevinçleri birlikte yaşadığımız günlerdir. 2 Mart 1979'da büyük ulusal önder Mustafa Barzani vefat etti. 1938 yılının Mart ayında bestelendi Dersim türkümüz. Birlik, mücadele ve zafer sembolü Newrozu'muzu 21 Mart'ta kutluyoruz, yeşilli, sarılı, kırmızılı elbiselerimizle. Ve 16 Mart 1988, 5 bin insanımızın katliamıyla tarihimize kapkara bir sayfanın daha eklendiği, Newroz'umuzun kana bulandığı yas günümüzdür.

Bizi neşe ve sevince boğan Mart ayındaki gelişmelerin kapkara yeni bir sayfanın daha başlangıcı olmasına tahammülümüz yoktur. Halk olarak bunu haketmiyoruz. Yeni Mart, tarihimize Newroz'un şanına uygun bembeyaz, tertemiz yeni bir sayfa ekleme fırsatını yakaladığımızın müjdesi olsun. Halk olarak buna ihtiyacımız var. Newrozumuzu bir daha utandırmayalım. Küstürmeyelim kendimizden. Enerji ve güç isteniyor hepimizden. Newrozumuzu kutlanır kılalım ak alnımızla.

KÜRTLER NE DÜŞÜNÜYOR... TC NEYİN PEŞİNDE?

● Amed KAHRAMAN

PKK'nın ani ateşkes çağrısının akabinde, Kürt liderlerinin bir araya gelip değişik görüşme ve diyalog sürecini başlatmaları, arkasından şartlı ateşkesi uzatma yolunda ortaya koydukları tutum; yıllardır sürdürülen devlet terörünün altında inleyen halkımızı bir nebze de olsa rahatlatmıştır. Halkımızı ve ulusal örgütlerimizi en çok sevindiren durum, esas olarak, ateşkesten çok, onlarca yıldır birbirlerine düşmanca tavırlar takınan, didişen, çevrelerin kavgalı yaklaşımlardan kendilerini arındırma eğilimini ortaya koymuş olmaları oluyor.

Bu çok yönlü tarihsel fırsatta Kürtler, Kürt liderler ve bütün ileri kadrolar, aydınlar, geçmişlerinden dersler çıkararak oluşan süreçte yapılması gerekeni ortaya koyup bir kalkış zeminini yaratmışlardır.

Kürt liderler, devrimci ve aydınlar her zamankinden daha bilinçli, dünyadaki güç dengesini, Kürdistan'ın konumunu ve hepsinden önemlisi Kürt gerçeğini merkezinden yakalayarak başarıya götürmeyle karşı karşıyadırlar. Kürt liderler geçmişten günümüze dek bu kadar akılcı, bu kadar gerçekçi olmamışlardır. Kendi aralarında iyi niyetli ve barışçıl olmaları her Kürt insanının en büyük arzusunu ortaya koyuyor. Buna rağmen, yine de düşmanın her türlü olası entrika ve oyunlarına karşı duyarlı ve önceden hazırlıklı olmak şarttır. Bu amaçla, her siyasi örgüt ve kurum cephe için olsun veya kendi öz örgütü için olsun, yapılabilecek her çalışmayı çok hızlı ve seri biçimde yapmaya yönelmelidir. Çünkü, devlet kan dökücü politikasını, talanı elden hiç bırakmıyor. Atak olmak, en çok bunun için gerekli olmaktadır. Demirel ve İnönü'nün bölgemizdeki gezilerinde attıkları sahte nutuklar ve palavralar bizleri yanıltmamalıdır. Zira ikiyüzlülükleri gün gibi ortadadır.

Operasyonlar tüm hızıyla devam etmektedir. Tendürek dağına, uçak ve helikopterlerle yapılan saldırılar; Tunceli'de 12 gerillanın katledilmesi; Kulp merkezine bağlı yaklaşık yirmi köy ve mezranın yakılıp yıktırıldıktan sonra, boşaltılması; Güçlükonak'ta köylülere günlerce uygulanan işkenceler, Ormaniçi köyünde kırküç Kürt insanına yapılan işkence ve uygulanan vahşet... Bu ve bunlara benzer örnekleri çoğaltmak olası.

Bunlar yetmiyormuş gibi TC'nin Kürt devrimci güçlerine yönelik olarak sürdürdüğü çirkef propagandalar da işin cabası oluyor. Lice, Bingöl ve Diyarbakır arasında çalışan otobüs ve minibüsler her seferinde askerlerin arama tarama adı altındaki baskı ve işkencelerine maruz kalmakta, devlet tarafından basılıp yarım dosya kağıdı ebatındaki afiş ve pullar insanlarımızın eline zorla tutuşturulmaktadır. Tabii ki, halkımız, bu saçma sapan yazıların bilincindedir. Devlet bu oldukça basit ve komik propaganda malzemeleriyle halkımızı devrimcilerden soğutmaya ve onları caydırmaya çalışmaktadır. Ama nafile, silahları geri tepmekte. Her geçen gün halkımız daha bilinçli, daha yardımsever ve vefakar olmakta.

Türk hükümetinin bu kirli savaşına ve art niyetli şoven propagandasına rağmen, halk güçleri haklı savaşımını bırakmıyor. Artık, giderek incelen ip kopuyor. TC ve herkes bilsin ki, kopan ip, hiç bir zaman eskisi gibi bağlanmıyor.

AŞİRETLERİN BARIŞ

DERİK ● R. PALE

Mardin, Diyarbakır ve Urfa sınırları içerisinde kalan Menda ve Dora aşiretleri arasındaki kan davası 1965 yıllarında başlamış olup bu süre içerisinde her iki aşiretten 18 kişi yaşamını yitirmiştir.

Nisan ayı içerisinde HEP milletvekilleri ve bölge insanlarının girişimleri sonucu Viranşehir mıntıkasında Menda aşireti'nin davullu zurnalı halaylı barış yemeğine Pora aşireti'nin ve aşiretler arasındaki barış sürecine katkıda bulunan insanların katılımıyla verildi.

Pora aşireti de barışın pekiştirilebilmesi için 7 Haziran 1993 günü ikinci barış yemeğini verdi. Ancak Süleymanoğlu (Misuri) aşireti ağası ve aynı zamanda bölge korucularının başı olan Şerif Temeli ile Derik jandarma bölük komutanı Nusa Çitilli ve emrindeki birliklerin barış yemeğini sabote etmek için Pora aşiretinin yaşadığı Demürlü köyüne baskın yapmaya gönderildiği gerçeği halk tarafından yaygın bir kanı durumundadır. Demürlü köyünün etrafı askerlerle çevrilerek barış yemeğine gelen davetliler engellendi, saat 11.45'te panzerler eşliğindeki askeri birlikler davullu zurnalı eylenmekte olan halkın üstüne yürüdüler. İnsanlara ağza alınmayacak küfürler yapıldı. Böylece devlet ve uşakları olan korucular iki yüzlülüklerini ortaya koydular. Bu davranış Kürd'ü Kürd'e kırdırma politikasının uzantısıdır. Nitekim köye gelen basın mensupları "güvenlik güçleri" tarafından kovulmuşlardır. Yapılan kimlik kontrollerinde 23 kişi gözlem altına alındı. Panzerler içerisindeki sivil köy korucuları akşam saat 15.00 sıralarında köyden ayrıldılar.

Pora aşiretinin bazı mensupları "Bu kadar milletvekilimiz davet edilmelerine rağmen bizi yalnız ve korumasız bıraktılar" dediler. 250 milyon masrafları olduğunu ancak şeref ve onurlarıyla oynandığını söyleyen aşiret mensupları "mademki devlet güçleri bu barışa engel oluyor, keşke bizler birbirimize girmeseydik, keşke yirmi-yirmibeş sene evvel barışsaydık. İnşallah toplumumuzda birlik, beraberlik ve kardeşlik olacaktır diyerek birbirlerine moral veridiler.

ABD, Almanya ve Yugoslavya krizi (I)

● Sean GERVASI (*)

Kukla Oyunu Olan İç Savaş

Gazete ve televizyonlarda bizlere günlük olarak sunulan korku dolu resimler, bir ülkeyi parçalayan bir iç savaşı tanıtıyor. Ancak bu açlık içerisinde kıvranan mültecilerin, tank ve top düellosunun, sıçrayan kanlarla boyanmış duvarların ve tahrip olmuş köy ve şehirlerin resimlerinin arkasında yatan gerçek nedir? Birçoğumuz için bunun basit cevabı yalnızca Yugoslavların savaşı Yugoslavlara karşı, Hırvatların savaşı, Slovenyalılara ve Sırplara karşı, Müslümanların savaşı Sırplara karşı ve Sırpların da herkese karşı savaşıdır.

Basın ve yayının bizleri kandırmak için söyledikleri yalnızca budur. Ancak Yugoslavya krizinin arkasında etnik uyuşmazlıklara rağmen başka güç ve faktörler bulunmaktadır. Yugoslavya eskiden beri batılı güçlerin gizli eylemleri için bir hedef. Yugoslavya'yı, etnik ayrılıkların derinliklerinden parçalayıp zayıf düşürmek ve yeniden sömürgeleştirebilmeye hazırlamak isteyen bu batılı güçlerin başında Almanya, ABD, İngiltere, Türkiye, Suudi Arabistan ve hatta İran bulunuyordu. Yüzyılların etnik kini ve uyuşmazlıkları gözönünde bulundurulursa, bunu başarmak hiç de zor bir iş değildir. Bizzat Balkanlaştırma sözcüğünün kendisi, özünde, politikada parçalama ve kardeş savaşı süreci demektir. Ancak savaşan yerli güçler titizlikle belgelenmişken, uzun yıllar boyunca orada gelişip etki gösteren yabancı güçler dikkatleri daha az üzerlerine çektiler.

Ulusal ve ekonomik faktörler Yugoslavya'da her zaman esas idiler. Yugoslavya her zaman savaş kışkırtıcılarının hedefinin merkezi idi. Sovyetler Birliği kendi atmosferine çekmek istiyordu; batılı güçler -diğer doğu Avrupa ülkeleri gibi Yugoslavya yı "Avrupa'ya"- başka bir deyişle kapitalistlerin dünyasına çekmek istiyorlar.

Bu amaçla ülkenin endüstri gücünü kırmak ve bağımlılaştırmak batılı güçler tarafından hızlandırıldı, baskı ve tehdit dahil bir dizi kuvvet kullanma ilanı Birleşmiş Milletler ambargosu çerçevesinde devreye sokuldu, ticari kuşatma ve gizliden silah sevkiyatı gerçekleştirildi. Yugoslavya, Mareşal Josip Tito'nun önderliğinde Moskova'dan bağımsız bir konuma ulaştı, Batılı güçler ile "de facto" bir pakta girdi. Ancak 1990 yılı sonlarında Doğu Avrupa, Avrupa birliğine -ve Onların ekonomik krizine- doğru emince yol almaya başlamışken, Yugoslavya daha önce kabul ettiği "reformları" iptal etmeğe başladı. Yugoslavya'nın bu konudaki direnişi bazı Batılı güçlerin kızgınlığını Yugoslavya'nın üzerine çekti, ayrılıkçılığa destek vermeye ve yüzyıllar boyunca ülkeyi anavatan seçen etnik ayrılıkları kızıştırmaya başladılar.

Yugoslavya ve Reagan Doktrini

Daha İkinci Dünya Savaşı'nın bitimi ile birlikte -her iki tarafın övgü ve dikkatlerini aldığı halde- Yugoslavya, soğuk savaş güçlerinin arasında sıkıştı kaldı.

Reagan'ın daha birinci hükümeti soğuk savaşı, Sovyetler Birliği'nin ekonomisini mezara koymak ve giderek komünizmin çöküşünü sağlamayı amaçlayan gizli bir strateji ile saldırıları tırmandırdı. Büyükelçi Jeane Kirkpatick 1985 yılında bu yeni stratejiyi Reagan doktrini olarak tırmandırdı. Büyükelçi Jeane Kirkpatick 1985 yılında bu yeni stratejiyi Reagan doktrini olarak tanımladı.

Covert Action Dergisi'nin yakın geçmişte gizliliği kaldırılan belgelere dayanarak açıkladığına göre, ABD aynı yıllarda, benzeri bir stratejiyi Yugoslavya da içerisinde olmak üzere Doğu Avrupa hakkında kararlaştırmıştı. Kasım 1982 yılında -bölgede henüz işlerin yolunda olduğunun sanıldığı ve Berlin Duvarı'nın yıkılmasına yedi yıl kalmışken- ABD, "Ulusal Güvenlik Direktifi (NSDD)-54"nde, Doğu Avrupa politikası üzerinde çalışmalara başladı.

> Gazete ve Televizyonlarda bizlere günlük olarak sunulan korku dolu resimler, bir ülkeyi parçalayan bir iç savaşı tanıtıyor. Ancak bu açlık içerisinde kıvranan mültecilerin, tank ve top düellosunun, sıçrayan kanlarla boyanmış duvarların ve tahrip olmuş köy ve şehirlerin resimlerinin arkasında yatan gerçek nedir? Bir çoğumuz için bunun basit cevabı, yalnızcaYugoslavların savaşı Yugoslavlara karşı, Hırvatların savaşı Slovenyalılara ve Sırplara karşı, Müslümanların savaşı Sırplara karşı ve Sırpların da herkese karşı savaşıdır.

1990 yılında gerekli sansürden geçirildikten sonra serbest bırakılan bu gizli belgelerde, komünist hükümet ve partilerin iktidardan düşürülmesi için alınan katı önlemlerin "sessiz bir devrimi" gerçekleştireceği ileri sürüldü. Planda, Yugoslavya hariç diğer bütün Doğu Avrupa ülkelerinin adı geçiyordu.

1 Mart 1984 yılında Yugoslavya ile ilgili özel bir plan hazırlandı: "Yugoslavya'ya karşı ABD politikası NSDD 133." Bu belge çok daha katı gizlilik "Secret Sencitive" damgasını taşıyordu. 1990 yılında serbest bırakıldığında belge orijinalinin üçte birinden fazlası sansür edilmişti. Ancak bu iki belgede yeralanlar, birlikte yine de planın ciddiyetini gösteriyordu.

NSDD 54'de ileri sürüldüğü gibi "ABD'nin Doğu Avrupa ile ilgili birinci derecedeki ve uzun vadeli planları", "sözkonusu ülkelerin Avrupa-Birliği'ne yeniden nihai uygunluğunu sağlamayı kolaylaştırmaktır."

Doğu-Avrupa ülkeleri komünistlerin yönetiminde olduğu sürece "Avrupa uluslar birliği"ne "yeniden uyabilmesi" olanaklı değildi, bu yüzden de ABD'nin planları komünist rejimlerin devrilmesini öngörüyordu. NSDD 133 adlı belgenin sansürden geri kalan kısımlarında daha temkinli bir biçimde açıklandığına göre Sovyet etkisinin kırılması şu anlama geliyordu:

Adı "ABD politikasının hedefi" idi ve "Yugoslavya ekonomisinin yapısının pazar ekonomisine yönelik olan eğilimine verilecek olan destek... ABD'nin Yugoslavya ile olan ekonomik ilişkilerinin düzeyini geliştirmek, ve böylece de Yugoslavya'nın endüstrileşmiş demokrasi ülkelerine olan bağlılığını güçlendirmeyi sağlamak" Şeklinde formüle edilmişti.

ABD'nin Yugoslavya ile ilgili belirlenen acil derecedeki hedefleri, Bulgaristan, Çekoslavakya, Demokratik Almanya, Macaristan, Polonya ve Romanya ile ilgili düşünülenlerin aynısıydı: kapitalizmin yeniden inşası. Doğu Avrupa'da köklü bir geri dünüşü sağlamak için NSDD 54'ün açıkladığı politik araçlar listesi, Yugoslavya ile ilgili NSDD 133 adlı belgede sıkı bir sünsürden dolayı açılmış bulunan delikleri doldurmaya yeter. O belgede "bir ulus için en hayırlı statü" hatırlatılarak kredi politikası, Uluslararası Para Fonu (IMF) kararları, borçların ödenmesi, kültür ve öğrenci karşılıklı değişimi, bilgi alışverişi programı, yüksek düzeyde karşılıklı ziyaretler, diplomatik ve konsolosluk personel ilişkilerinin yeniden kurulmasından sözediliyor. Ancak serbest bırakılan bu direktif belge örneğinde de önemli bazı konular ya tamamen ya da kısmen yoktular.

Bugün su yuzüne çıkanlar, her iki belgede de serbet bırakılanların devede kulak, sıradan şeyler olduğu anlaşılıyor. Unutmamak gerekir ki, ABD yönetimi en gizli ve karanlık baskı metodlarını uzun yıllar gizli tutar. Ve ABD'nin bölge ve özellikle de Yugoslavya ile ilgili politikasının en önemli öğelerinin hala gizli tutulduğu kuşku götürmez. Alınan sözkonusu gizli önlemler NSDD nüshalarında dahi hiçbir zaman detaylarıyla işleme tabi tutulmamışlardır.

Yugoslavya ile ilgili özel bir belgenin hazırlanmış olması, Yugoslavya'nın, ABD ile olan özel ilişkilerini yansıtır. Batı dünyası, Yugoslavya'nın henüz 1948 yılında Stalin ile olan anlaşmazlıkları yüzünden Sovyet bloku ile ilişkilerini kesme yolunu seçmesi olayını, Sovyet etkinliğine karşı tampon olarak yorumladı.

1950 yıllarının başlarında Sovyetler Birliği tehditler savurmaya başladığı zaman, Yugoslavya ABD'den yardım istedi ve Sovyetler Birliği ile mühtemel bir çatışmada batı dünyası ile sessizce bazı askeri konularda işbirliğine gitti. Sözkonusu gizli sözleşme, "Kuzey İtalya'nın Macaristan'da üslenmiş bulunan Sovyet birliklerinden korunacağını" içeriyordu. Tanınmış bir Yugoslavyalı araştırmacıya göre geliştirilen araştırma, diplomatik ve ticari ilişkilerin yanısıra, "Batı ile yapılan bu paktlaşma", "Yugoslavya komünistlerini Batının kültür ve siyasi egemenliğine kapılarını ardına kadar açmaya mecbur etti."

İkinci Dünya Savaşı sonrası zaman diliminde Batılı ülkelerin yüzmilyarlarca dolara ulaşan kalkınma yardımı kredisi -büyük bölümü ABD'den olmak üzere- Yugoslavya'da yüksek bir kalkınmaya yolaçtı. Ve Yugoslavya Batılı sanayi ülkelerinin çoğuna, nazaran daha fakir olma durumunda olduğu halde, sanayinin bu izafi kalkınmasının meyveleri, halkın büyük bir çoğunluğunun yaşam düzeyini insanca bir paylaşımla fakirlikten kurtardı. 1980'in son yıllarında Yugoslavyalılar, abartmasız Portekiz, ispanya, Türkiye ve kısmen de Yunanistan insanının çoğundan daha iyi yaşama koşullarına sahiptiler. Bu ekonomik başarılar bölgesel ve etnik çelişkilerin hafiflemesini sağlamıştı. İşte bu yüzden sosyalizmin Yugoslavya'daki denemesinin, hem ekonomik alandaki gelişmelerde hem de etnik çatışmalara büyük çapta sahne olan bir ülkede Mareşal Tito'nun sağladığı birlik açısından genel olarak başarılı olduğu, Batılılar tarafından dahi kabul ediliyordu.

Pahalıya Mal Olan Politika

Yugoslavya plan ekonomisi politikacıları, devlet yönetim mekanizmasını yeniden düzenleme ve hızlı ekonomik kalkınma arasında bir kombinasyon kurma arayışı içindeydiler. Bu, çok pahalıya mal olan bir politika oldu.Bu politika büyük bir ticaret açığına ve ülkenin parasının değer kaybetmesine yolaçtı. 1973 ve 1979 yılları petrol krizleri, Yugoslavya'nın durumunu daha da kötüleştirdi. 1980'li yılların başlarında, ödeme dengesini sağlayamama ve alıp giden enflasyon, ülkeyi ciddi sorunların eşiğine getirmiştir. Alışılageldiği gibi Uluslararası Para Fonu finans alanında büyük tecrubeler adına müdalahe ederek, Yugoslavya makamlarını ekonomik gelişmeyi frenleme, borçlanmayı sınırlama, sosyal hizmet masrafları alanında kemerleri sıkma ve Dinar'ın devalüe edilmesi konularında uyardı. 1979 yılında ticaret açığı azaldığı ve ödemeler dengesinde düzelmeler olduğu ve devlet kasasında döviz bile bıraktığı halde, İMF "reformları", ekonomik ve politik yıkımı hızlandırdı. (Döviz konusunda yaşanan bu rahatlamanın arkasında, bu sıralarda onbinlerce Yugoslavyalı işsizin mecburiyet karşısında Batılı sanayi ülkelerine, en başta da Almanya, Danimarka ve İsveç'e göçetmeleri ve kazandıkları Mark ve Kronları memlekette bıraktıkları yardıma muhtaç akrabalarına göndermeleri de yat-

maktadır). Frenlenen ekonomik gelişmeler, artan yabancı borçlar ve devalüasyon, ortalama bir Yugoslavyalının yaşama standardının düşmesini beraberinde getirdi.

Ekonomik alandaki bu kriz, siyasal alandaki dengeyi tehdit ediyordu. Kötüleşen yaşama koşulları, devletin otoritesini giderek çökertiyordu ve etnik gerginlikleri derinleştiriyordu.

1980 yılında Mareşal Tito'nun ölümü genel bunalımı daha da derinleştirdi. O, ülkenin birliğini sağlayabilen biricik kişiydi. Ülkenin ihtiyaç duyduğu gerekli güçlü liderlik bulunamadığından dolayı ekonomik bunalımın önünü kesmek mümkün olmadı. Yugoslavya dünya kapitalist sistemine bağlandığı günden itibaren, Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'nın 1970'li yıllarda yaşadığı ağır ekonomik durgunluğun aynısının altında inlemeye başladı. Reagan yönetiminin ekonomik politikasının 1981-1983 yılları için ekonomide yeni bir gerileme olacağı yönündeki tahminler başta Yugoslavya'da olmak üzere etkisini her yerde gösterdi.

Çöküntünün Ana Nedeni

Plan ekonomisi uzmanlarının Yugoslavya ekonomisinde görülen bu gerilemenin önüne geçmede zorluk çekmi olmaları hiç de şaşırtıcı değildir. Bazı kimseler, 1980'li yılların ekonomik bunalımının üstesinden gelinememesindeki yeteneksizliğin, sosyalizmin Yugoslavya' daki modelinin başarısızlığının göstergesi olduğunu ileri sürdüler. Tamamen kusursuz bir model olmadığı söylenebileceği halde, soruna esas olarak, Batı dünyasında yaşanan krizin Avrupa'nın diğer kenar ülkelerine yansımasına Batı dünyasına kredi, ticaret, sermaye yerdeğişimi ve göçler yüzünden yakından bağımlı bulunmaları neden olmuştur.

Yugoslavya'nın ABD ile güvenli olmayan ilişkileri bütün 1980'li yıllar boyunca devam etti. Yugoslavya'nın "tampon" ülke olmasını arzu eden özel siyasi bir tavır benimsemiş olması, ABD'yi Yugoslavya' da siyasal dengenin sağlanmasını istemeye zorlamıştı. "Komünist arkadaşının" varlığından belli bir dereceye kadar rahatsız olmasına rağmen, yeni Reagan yönetiminin ilişkilerin devam etmesini yeğlemesi, daha fazla kabul edilebilir bir rejimi işbaşına getirebilmek için, gelişen kargaşadan yararlanabilmek umudundan kaynaklanıyordu.

1980'li yılların sonlarına doğru üç faktör, ilişkilerdeki canlılığı aniden değiştirdi. Yugoslavya, pazar ekonomisine yönelik "reformlarını" iptal etmeye başladı. Soğuk savaş sona ermişti ve artık Yugoslavya yararlanılabilir olma özelliğini yitirmişti. Yeniden birleşen Almanya, Avrupa'da daha büyük bir rol üstlenmek peşindeydi ve Bush yönetiminden, Yugoslavya'nın "parçalanması" konusundaki politikalarını kabul etmelerini istemişti.

Doğu Avrupa'da "Reformlar" ve Diplomatik Alanda Teslimiyet

Berlin Duvarı'nın yıkılmasının öncesine rastlayan yazda, Batılı büyük güçler Paris'te toplanarak yeni Doğu Avrupa rejimlerinin "demokrasiyi" inşa etmeleri ve pazar ekonomisine geçmeleri konusunda baskı yapılmasını kararlaştırdılar. Bu planın çabaları, 1990 yılında Doğu Avrupa' da yapılan seçimlerde, anti-komünistlere verilen büyük destekte görüldü.

Batılı güçler diplomatik zorlamalardan ziyade uyarı ve emirlerle yalnızca siyasal rotayı değiştiren ve pazar ekonomisine geçen ülkelere ticaret ve kalkınma yardımı yapacakları konusunda uyarılarda bulundular.

Ayrıca, AET Konseyi'nin ekonomi konularındaki Başdanışmanı Richard Portes, "Batılı Ülkeler, sözkonusu ülkelere, Batı politikasının temel prensiplerinden ayrılmamaları konusunda yükümlülükler vermelidir" diyordu. Bu yüzden de Doğu Avrupa ülkelerinden geriye dönüşü mümkün olmayan dört büyük "reform" yapmaları istendi: Dünya ekonomisine -yani Batı ekonomik sistemine- açılma, fiyatların liberalleştirilmesi, mülkiyette özelleştirme ve devlet finans ve döviz rezervlerinin dengelenmesi. Portes, bu "reformlar", planlı sosyalist ekonominin nihai sonunu getirecektir diyordu.

Çekoslovakya, Macaristan ve Polonya hükümetleri, denilebilir ki tamamen; Romanya ve Bulgaristan hükümetleri kısmen bu reform hareketine bağlandılar. Bu ülkelerin daha kuzeyinde (eski SSCB demek isteniyor -ÇN-) sadece iki yıl sonra derin ekonomik bunalım başgösterdi. Şaşkınlık ve açlık Balkanları kasıp kavuruyordu. Toplumsal patlamalar ve şiddetli siyasal dönüşümler Polonya'yı tanıtan başlıca özellikler idi. Milliyetçilik Çekoslovakya'yı parçalıyordu. Macaristan'da, toplumsal hoşnutsuzluk, mevcut olan siyasi partileri kelimenin tam anlamıyla boykota götürüyordu. Bölgedeki hükümetler, vatandaş olmanın verdiği haklar konusunda kısıtlamalara gitmeyi değerlendirirken, en sağ uçta faşist ve yarı faşist hareketler türemeye başladılar.

Berlin Duvarı'nın yıkılmasını öncesine rastlayan yazda, Batılı büyük güçler Paris'te toplanarak yeni Doğu Avrupa rejimlerinin "demokrasiyi" inşa etmeleri ve pazar ekonomisine geçmeleri konusunda baskı yapılmasını kararlaştırdılar. Bu planın çabaları, 1990 yılında Doğu Avrupa'da yapılan seçimlerde, anti-komünistlere verilen büyük destekte görüldü.
Batılı güçler diplomatik zorlamalardan ziyade uyarı ve emirlerle yalnızca siyasal rotayı değiştiren ve pazar ekonomisine geçen ülkelere ticaret ve kalkınma yardımı yapacakları konusunda uyarılarda bulundular.

Yugoslavya İpleri Elinden Kaçırdı

Yugoslavya Batının istediği değişikliklerin uygulanmasını durdurduğu zaman, Batı ile olumsuz yönde giderek derinleşen ilişkiler gözlenmeye başlandı. Diğer bütün Doğu Avrupa ülkelerinden daha önce pazar ekonomisi politikası konusunda insiyatif alan -ve bir kaç acı sonuçtan dili de yanan- Yugoslavya, 1990 yılında ABD için özel bir düşkırıklığı kaynağı oldu: Bush yönetimi bu konuda inatçılığı, teslim olmaya zorlamayı kararlaştırdı.

1 Ocak 1989 yılında Ante Marcoviç Yugoslavya'da Başbakan olduğu zaman, Beyaz Saray yetkilileri daha iyi işbirliği umudunu taşıyordu. O'nu "tanınmış pazar ekonomisi reformları taraftarı" olarak tanıtan BBC muhabiri, "Washington"un Yugoslavya'daki en iyi muttefikidir" diyordu.

1989 güzü, Berlin Duvarı yıkılmadan hemen önce, Marcoviç Beyaz Saray'a bir ziyarette bulundu. New York Times muhabirinin bildirdiğine göre ABD Başkanı, "misafirin pazar ekonomisi ve demokratik çoğulculuğa sadık olmasını memnuniyetle karşıladı." Bu dostça atmosferde Marcoviç, "Komunist Parti'nin sert taraftarlarına karşı kendi ekonomik önlemlerine ABD'den destek" ricasında bulundu. Buna göre ABD'den, banka faaliyetleri için enaz bir milyar Dolarlık yardım ve Dünya Bankası'ndan üç milyar da borç biçiminde olmak üzere, bir yardım-kredi paketi istedi. Aynı zamanda özel yatırımcı da aradı. Buna karşılık "reform" sözleri verdi. Ancak Times'a göre Marcoviç "bunun siyasal sorunlara ve işsizliğin %20 dolayına kadar artmasına yolaçabileceği, ülkenin altı cumhuriyeti ve iki otonom bölgesi arasında etnik ve siyasal gerginliği tırmandırma yönünde bir tehdit oluşturacağı" konusunda uyarıda bulundu.

Marcoviç'in iki ay sonra Belgrad'da ilan edilen, yeni kemerleri sıkma politikası, Yugoslavya'nın krizini daha da derinleştirdi. Buna göre ülkenin parası yeniden devalüe edilecek, bütün ücret ödemeleri altı ay durdurulacak, "karsız" devlet şirketleri kapatılacak ve devlet giderlerinden kısıtlamalar yapılacaktı. Bu plan, getireceği sosyal sonuçların endişesiyle, en büyük cumhuriyet Sırbistan tarafından hemen rededildi ve 650 bin Sırbistanlı işçi protesto yürüyüşü düzenlediler.

Marcoviç'in politik alanda demokrasi ile ilgili önerisi -çok partili özgür seçimler- daha makbul bulundu ve Ocak 1990 yılında Yugoslavya Komünist Partileri Birliği Merkez Komitesi tarafından kabul edildi. Ancak kısa bir süre sonra Slovenya'nın Komünist Partileri Birliği DEMOS, Federal Birlik'ten ayrıldı. ABD'de "batının dostu olan partilerin koalisyonu" olarak tanımlanan Demos, 1990 yılı nisanında yapılan Slovenya parlemento seçimlerinde çoğunluğu sağladı.

Zayıflayan Birlik

Sosyalist Yugoslavya Cumhuriyetleri Birliği'nin birlikteliği zayıflayınca, yerini pekiştiren Batı dostu "reformlar", -ulusal amaçlara ulaşabilmenin tek yolu olarak benimsenen ayrılıkçılığın kamp yeri idi- daha sonra Yugoslavya ekonomisini tahrip edecekti.

1 Haziran 1990 yılında Başbakan Marcoviç kemerleri sıkma programının ikinci aşamasını uyguladığı zaman, kısmen bir önceki yılın ekim ayının önlemleri sonucu olmak üzere, endüstri üretimi yıl başından itibaren on rakamlı bir düşüşe uğramıştı bile. Fakat planın bu ikinci aşaması toplumsal giderlerde ayrıca % 18'lik bir kısıtlamaya gitmeyi, devlet mülkiyetinde olan şirketlerin tamamen özelleştirilmesini ve yeni bir özel mülkiyet sisteminin uygulanmasını öngörüyordu. Marcoviç, paketi daha iştah açıcı gösterebimek için, faizleri düşürmeyi ve bazı şartlarla da ücretlerin ödenmemesi ile ilgili kararının iptal edilmesini önerdi.

Ekonomik "reformlar", 1990 yılı Yugoslavya çok partili genel seçimlerinde birinci derecede rol oynayan sorundu. Komünistlerin Birliği, Slovenya, Hırvatistan ve Bosna-Hersek'te ayrılıkçıların koalisyonları tarafından yenilgiye uğratıldı. Sırbistan ve Dağlık Karabağ'da iktidar partileri kazandı -Sırbistan'da adı Sosyalist Parti olarak değiştirildi- Merkez hükümeti ve Başbakan Marcoviç, her iki kuzey cumhuriyette gelişen ayrılıkçı güçleri redetti. Ülke geneli için acildurum ilan etme konusundaki önerisi rededilen Federal Cumhurbaşkanı Borislav Joviç, istifa etti.

Yol Ayrımına Gelindi

Yol ayrımına gelinmiştir. Slovenya ve Hırvatistan'daki ayrılıkçı hükümetler -seçim zaferi sarhoşluğuyla- AET"ye girmek ve kapitalizme doğru yol almak için merkez hükümeti -Sırbistan dahil olmak üzere- bazı cumhuriyetlerin üzerinden çılgınca atlayarak uygun adımlarla yürümek istediler. Avrupalı bir araştırmacı olayı şöyle özetliyordu: Soğuk savaşın sona ermesi ile birlikte Yugoslavya artık iki süper güç arasında bir dünya sorunu değildi... Nihai rolü oynayan faktör, doğudaki reformların hızı idi. Polonya'da dokuz ay alan şey, Demokratik Almanya'da dokuz haftada oldu, Çekoslovakya'da ise dokuz günde. Demokratik dönüşüm konusunda Yugoslavya oldukça gecikmişti.

Özlenen bir dünyada birliğin devamı vayaayrılıkçı cumhuriyetlerin ayrılmaları konusunda ülke çapında uzun yıllar alan tartışmalar sürdürülecekti - eğer hâlâ ayrılmak istiyor olsalardı- Yugoslavya anayasasına göre oldukça karmaşık bir süreç başlatılacaktı.

Ancak böyle olmadı.

(Devamı gelecek sayıda)

(*) Sean Gervasi, Belgrad'a Uluslararası Ekonomi ve Politika Enstitusü'nde profesör ve araştırmacıdır. 1969-1984 yılları arasında Paris'te ekonomi profesörü olarak çalışırken, BM ekonomi danışmanlığını da yapıyordu. Bir süre önce ABD'ye gitti. Bu yazısı ABD'de yayınlanan Covert Action adlı derginin 1992-1993 kışı 41. sayısında yayınlandı.

İsveççe olarak, Komünist İşçi Partisi Merkez Yayın Organı Riktpunkt adlı derginin 1993 yılı 3,4 ve 5. kış sayılarında yayınlandı.

Sean Gervasi'nin uluslararası kimi sorunları farklı bir açıdan değerlendiren bu yazısını İsveççe'den Türkçe'ye **S. Bengîn** arkadaşımız çevirdi.

Saddam'ın Yeniden Saldırısını Beklemek

● Harvey Morris(*)

1991'de Batının Kürtleri kurtarmasından bu yana, Kürtler parçalanmış yaşamlarını onarmaya çalışıyor. Fakat dünya gözlerini üzerlerinden çekerse soykırım tehdidi geri dönecek.

Irak Kürtlerinin bir kez daha dağlara sığınmaya zorlanmasının üstünden ne kadar zaman geçti? En son kitlesel sınırdışı kamuoyuna en çok yansıyandı, çünkü iki yıl önce, büyük bir savaşın ardından geldi. Fakat bu ilk değildi. Daha öncekiler, Seyyit Sadık, Zaho, Kala Diza'nın harabe haline getirilişi- binlerce mülteciyle anılan diğer ümitsiz kaçışlardı- 1947,1975,1988.

1991'de Kürtler, Saddam Hüseyin' in güçlerini Kuveyt'ten atmak üzere birleşmiş olan müttefik kuvvetlerinin gecikmiş korumasındaydılar. Kürdistan'da uçuş yasağının konulduğu bir bölge, "güvenlik bölgesi" (safe heaven) oluşturuldu. Saddam çekildi ve Kürtler yavaş yavaş yüksek Zagros'taki geçici sığınaklarından geri dönmeye başladılar.

İki yıl içinde, Bağdat'taki diktatörü gözlemekten yorgun düşen Batılı müttefikler göz kırptı. Geçen hafta Birleşmiş Milletler'de Irak'a karşı ekonomik ambargonun kaldırılması konusundaki ısrarlarını sessizce terkeden Britanya ve Birleşik Devletler bunu Saddam'ın düşüşüyle bağlantılı ele almalılar.

Süreç içinde ambargonun devam edeceği gerçeği Kürtleri biraz rahatlatıyor. Kürtler, harap edilmiş evlerine dönmelerinden beri, Saddam'ın ordularının geri geleceği şeklindeki sürekli bir tehdit altında huzursuz yaşadılar. Yetersiz silahlandırılmış öncü kuvvet, Zaho'nun güneyinde Suriye sınırından başlayarak dağ eteklerindeki tepeleri izleyip İran'la sınır yapan Kürt bölgelerinin güney ucuna uzanıyor. Tüfeklerle ve roketlerle silahlanmış peşmergeler ve topçu devriyeleri 'Çemçemal gibi kasabalardaki siperler' Saddam'ın tanklar ve uçaklarla geri geleceği yolundaki bir bilgiyle hazırlanmış.

1991 baharı Kürtler için trajik bir zamandı, fakat bu dönem onların bu kötü koşullarının ve bu koşulların kaynaklarının uluslararası platformda tanınmasıyla bir yükselişe işaret etti. Güneyde müttefiklere yenik düşen Irak güçleri, Kürdistan'ın tamamının Kürtlerce kontrol altına alınmasını sağlayan bir aylık ayaklanmayı bastırmak üzere kuzeye hareket ettiler. Birkaç gün içinde 3 milyon Irak Kürdü, dağlara ve Türkiye'ye doğru zorlu bir yolculuğu becermek zorundaydı. Bir çoğu oralarda ya da yollarda öldü. En kötü dönem, günde 1000 dolayında bebeğin öldüğü dönemdi.

Batı'da Saddam'la savaşlarında süratli bir şekilde ateşkes çağrısında bulunan -müttefik hükümetler arasında değil ama Körfez savaşıyla ilgili görüşleri ne olursa olsun- sıradan insanlar arasında yükselen protesto, yenilmiş bir diktatörün kendi insanlarını yoketmesine izin verilmiş olmasına karşıydı. Politikacılar yanıtlamaya zorlandı. John Major'un insiyatifinde kuzeyde, müttefik ordularca korunacak bir "güvenlik bölgesi" oluşturuldu. Bu arada Amerikalılar Irak güçlerini uyardılar. "Uçarsanız ölürsünüz." Irak geri çekildi, bölge, Kürtlerin geri dönmesi için güvenliydi. İki yıl içinde diğer mağdurlar-Bosnalılar, Somalililer- dünyanın sınırlı merhametine uygun bir şekilde öne çıktı. Kürtler ancak omuzlarını silkip eski bir deyişlerini hatırlayabilirler: "Kürtlerin dağlardan başka dostu yok".

Kürtler "etnik temizlemenin" kurbanıydılar. Bu terimin uydurulmasından çok uzun zaman önce bile ve daha sonraları dünya onlara farklı baktı. Eski yurtlarından, köklerinden sökülüp, çorak güneye sürgün edilme bağlamında "etnik temizleme"ye maruz kalmış Kürtler şanslı olanlardı. Irak'la İran arasında 8 yıl süren savaş sırasında ve hemen akabinde onbinlerce Kürt, kurşun, bomba ve zehirli gazlarla katledildi. Onlar gerçek anlamda bir soykırım kurbanıydılar, bir ırkın tamamen yok edilmesine teşebbüs edilmişti. Kürtler; icat edilip daha sonra silah olarak kullanılması yasaklandığından beri sinir gazlarıyla saldırılmış tek ulustur. Bu saldırı Mart 1988'de Irak sınır kasabası Halepçe'de olmuştu. Onlar, sadece katliamın düzeyinin Nazi ölüm kamplarıyla kıyaslanabilir olması yüzünden değil, kurbanların sadece Kürt oldukları için seçilmiş olmasından dolayı, bunu Kürt Auschwitz'i olarak adlandırdılar.

Eski yurtlarının harabesine ümitsizce yapışmış olan, bu acınacak durumdaki mülteciler 1987 ve 89'da doruk noktasına ulaşmış olan imha politikasına rağmen hayatta kalanlardır. Bu politika, görünüşe göre Batının ayağını kaydıramadığı ve şimdi birlikte iş yapmaya hazır olduğu bir adam tarafından yaratılmış ve yönetilmişti. Ve bu politika en hunharca biçimiyle anti-Kürt operasyonu gerçekleştiren ve bu adamın kuzeni olan Ali Hasan al-Macid tarafından uygulanmıştı. O, Kürt bölgelerini kordona almış ve kumandanlarına emretmişti: "Tamamen yasaklanmış olan bu bölgelerde bütün insan ve hayvanları öldürmek askeri güçlerin görevidir."

Yoketme kampanyası sırasında 4000 köy ve kasaba yakılıp yıkılmış; yarım milyon insan evlerinden uzakta "koruma kamplarına" alınmıştı. Son bir kin ve intikam patlamasında Iraklılar Kaladiza kasabasının yok edilme emrini verdiler. Kaladizalılar kasabalarını yeniden kurmak için gereken araç ve gereç, bir fona sahip olmadıklarından şu an kasaba hâlâ bir harabe halinde.

Bağdat'ta Macid gibi insanlar hâlâ kontrolu ellerinde tutuyor. Dünya bir kez daha bunların Kürtler üzerindeki soykırım politikalarını uygulamalarına ve şimdi Batının Irak diktatörlüğünü yatıştırma politikasına doğru çark etmesine izin mi verecek? Yanıt "hayır" olmalı. Fakat onları durdurmak için ne yapılabilir? Eğer Saddam ebediyen iktidarda kalmaya kararlıysa, müttefik güçlerin uçakları Kürtleri korumak için sürekli Türkiye'deki istasyonda bekletilecek mi?

Geçmişte, şimdilerde "dost" denilenlerce gaddarca yalnız bırakılan bu ulus için yazılı garantiler ve antlaşmalar nerede? Geçen 2 riskli yıl, Kürtlerin uzun tarihlerinde olmamış bir şekilde politik olgunluğa ulaşmış oldukları gerçeğini gözler önüne serdi. Öncelikle hükümeti kendi yandaşlarından seçme gibi aşiretsel ve sekter hesapları aştılar. Şimdi bir Kürt parlamentosu, Kürt yönetimi, Kürt mahkemeleri ve Kürt polisi var. Bunlar dışarıdan alacakları yardım ve korumaya bağlı olmalarına rağmen, Irak Kürtler tanınmış pek çok devletten daha çok ulusdevlet olma koşullarını yerine getirdi.

Bağımsız devlet henüz Kürtlerin talepleri arasında değil. Daha çok mütevazi bir şekilde demokratik Irak içinde otonomi hedefliyorlar. Fakat dünya hâlâ demokratik bir Irak istiyor mu? Bütün kanıtlara rağmen Saddam'a Kürtlere iyi davranacağı yolunda güven duymak ve onunla birlikte yaşamaya uyum sağlamak kolay ve güvenli olabilir mi?

(*) 4 Nisan1993 tarihli The İndependent on Sunday'da yayınlanan Harvey Morris'in bu makalesi, Özlem Alpşen tarafından çevrildi.

Yazarın "Dağlardan başka dost yok" isimli kitabı Temmuz ayında Avrupa'da piyasaya çıkacak.

YENİ SÜRECİN HABERCİSİ ULUSAL BİRLİKLER

● Halil SİPAN

Bu yeni sürecin yeniliklerinin ne olacağına ilişkin, her siyasi kesim kendi cephesinde tartışmaktadır. Ama Kürdistan siyasi cephesinde ortak tavır; gelişmelere daha temkinli yaklaşmadır. Hiç kuşku yok ki, bu da tüm ulusal kurtuluş güçlerini kapsayacak bir birliğin oluşması için olumlu bir yaklaşımdır. Bundan ulusal cephenin sorunlarının tartışılmayacağı anlamı da çıkarılmamalıdır. Tartışmalar, birliğimize hizmet etmeli, olumsuz yanları bilince çıkarma biçiminde elbet yapılmalıdır.

Ulusal cephenin oluşumunda, ulusal bağımsızlık ve kişilikli bir ulusal politika temel alınmalıdır. Böylesi bir politika, bir ucdan diğer bir uca kadar uzanan siyasi güçleri demokratik bir cephe zemininde birleştirici olur. Somut pratik-politik çözüm ve önermelerde, ortak siyasi bir iradenin oluşumu ile sağlıklı adımlar atılabilir. Diğer yandan dar grupsal anlayışların ön plana çıkması halinde, birliğin oluşumunu, olumsuz yönde etkiliyebilecektir. Bu tür anlayış ve tavırlardan kaçınmak lazım. Ne var ki, ulusal cephe oluşumunun önüne legal platformları çıkarıp, cephenin ön a-yakları gibi göstermek veya böylesi bir anlayışı geliştirmek, cephe oluşumuna salt reform cephesinin görünümünü vermek, birlik sürecini olumsuz etkileyebilir. Ayrıca dayatmacı anlayışların birliklere ne türden zararlar verdiği de insanların hafızalarından silinmemiştir. Kaldı ki ülkemiz 80'li yılların öncesini de yaşamıyor. Siyasi ve silahlı mücadelenin birbirini tamamladığı bir süreçten geçiyoruz. Ulusal cephe tek mücadele biçimi üzerinde değil, tüm mücadele biçimleri temel alarak oluşmalıdır. Mücadele biçimleri hazır reçetelerle saptanamaz, ülkenin somut koşul ve somut durumu mücadele biçimlerini belirler. Sömürgeci egemen sınıfa karşı, halkımızın mücadelesi, hangi mücadele araçları ile ilerleyebiliyorsa o mücadele araçlarını kullanmak zorundayız. Bu bağlamda, ulusal güçler buna hazır olmadığı taktirde, ortaya çıkan olumlu koşulları devrimin lehine dönüştüremezler, dolayısıyla doğan koşul ve süreci kaçırır ve bunun faturası da devrimci ulusal harekete pahalıya mal olur ve olmuştur. Çağdaş Kürdistan tarihi de bunun örnekleri ile doludur. Bunun da yolu ulusal kurumları temel alarak cephe oluşturmaktır. Cephe politikası, ulusal saflardaki tüm siyasi güçlerin demokratik bir zeminde uzlaşma ve mücadele birliğidir. Ulusal cephe oluşum dönemleri oldukça nazik bir dönemdir. Küçücük bir hata ulusal güçler acısından büyük tahribatlara da yol açabilir. Bu bağlamda tüm siyasi güçler başta olmak üzere tüm yurtsever insanlara da büyük görevler düşmektedir.

Önümüzdeki dönem yeni bir harmanlama süreci olacaktır. Bu harmanlama, ulusal hareketin belli kesimleri arasında, sosyalist hareket ile salt ulusaıcı hareket arasında yeni bir saflaşma ve yeniden yapılanmayı gündemleştirecektir. Bu harmanlama, ulusal cephenin oluşumu ve pratik faaliyeti ile ortaya çıkacaktır. Kaldı ki ülkemizde mevcut siyasi örgütlerin rakamları kadar sosyal sınıflar da yok. Dolayısıyla bazı örgütlerin, kendi ideolojik belirlemelerine göre temel aldıkları sınıfa ulaşmayı hedefledikleri anda, aynı hanedeki örgütlerle siyasi olarak birleşmek zorunda kalacaklardır. Siyasi örgütün bir amaç olmadığını ve iktidar için bir araç olduğu, bazı dar grupçu çevreler tarafından da daha iyi anlaşılıp kavranacaktır. Bugüne dek tek taaruz cephesini savunup pratikte buna uygun adım atmama, birliklerin her türünü bir toptancı anlayışı ile savunup siyasi sürecin hangi birlik biçimlerini zorunlu kıldığını kavramama ya da kavramak istememe, ulusal demokratik cephenin özünü salt Türkiye demokrasi platformu için budamaya çalışma, ulusal cepheyi bir örgütün güdümünde örgütlemeyi savunma anlayışları aşılmalıdır. Ulusal birlik ve ulusal cephe bu anlayışların yenilenmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda ulusal birlik, herkese kendisini dayatmıştır. Halkımızın bu ortak davasını temel alarak ortak bir ulusal cephede en geniş yurtsever güç ve çevrelerin katılımını demokratik bir biçimde sağlamak, ulusal bağımsızlığımızı kazanmak için zorunludur.

Diğer yandan klasik kitaplardan bolca radikal terimleri cımbızlayıp dergi ve bildirilerde peşpeşe dizmek; halkımızın somut taleplerine hitap etmiyor. Bunu vurgularken; ideolojik belirlemeleri yapmama ya da ideolojileri küçümseme anlam ve sonucu da çıkartılmasın. Devrimci örgütçüler; ideolojik inşa süreci, siyasi örgütü oluşturmak, pratik politikalar üretmek ve devrim mücadelesinin yolunda kullanılacak araçları zamanında kullanmasını da bilmelidir. Somut koşulların somut tahlilini doğru bir tarzda değerlendirmesini bilmeyen ya da becermeyen siyasi yapılar elbette siyasal sürecin gerisinde kalma tehlikesi ile karşı karşıya kalırlar. Günümüzde en önemlisi de süreci devrimci bir biçimde örgütlemektir, iktidara doğru adım adım yürümektir...

DERİK'TE ÇELTİK EKİNİNE DEVLET ENGELİ

DERİK (Medya Güneşi) - TC Devleti'nin Kürt halkına karşı uyguladığı ekonomik baskılar devam ediyor.

Devlet olağanüstü hal bölgesine ekonomik yatırım yapmadığı gibi şimdi de halkın temel geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılığı da çeşitli oyun ve entrikalarla engellemeye çalışmaktadır. Mardin'in Derik ilçesinde güvenlik kuvvetleri ile Şerit Temeli'nin başını çektiği köy korucuları işbirliği yaparak çeltik ekimini engellemeye çalışmaktadır. Bu uygulama olağanüstü hal uygulamasının ekonomik politikasından sadece bir tanesidir. TC Devleti bir yandan Kürdistan bölgesinin kalkındırılmasından, bölge insanlarının refah düzeyinin yükselmesinden bahsederken diğer yandan halkı yoksulluğa ve açlığa mahkum etmektedir. Bu da devletin iki yüzlülüğünü ve sözlerinde ne kadar samimi olduğunu göstermektedir.

Eğer bugün çeltik ekimi yasaklanırsa yarın buğday ekimi öbür gün hayvanlarını meraya çıkarmaları da engellenebilir. Çeltik işlerinde çalışan cenanlar ve hayvanları meraya çıkarılarSavelêt karakolu'na götürülüp tehdit ediliyor.

LEYLA KASIM'I ANMA TOPLANTISI İLE İLGİLİ BİR AÇIKLAMA

Haber Merkezi- Kürt Hak ve Özgürlükler Vakfı kurucularından Nedime Tunç ve Zeynep Baran, 15 Mayıs günü vakıf binasında düzenlenen Leyla Kasım'ı anma toplantısı ile ilgili olarak 23-29 Mayıs 1993 tarihli Azadi gazetesinde çıkan haber üzerine bir açıklama yaptılar.

Nedime Tunç ve Zeynep Baran, anma toplantısını Fatma Karahan ile birlikte düzenlediklerini, Azadi gazetesinde ise toplantının Fatma Karahan ve Yılmaz Çamlıbel tarafından düzenlenmiş gibi yansıtıldığını, kendilerinin çabalarından hiç bahsedilmediğini bunun ise "grupçu" mantığın bir sonucu olduğunu belirterek "Biz tüm Kürdistan ve dünya devrim şehitlerini anonim birer değer olarak algılıyor ve bütün devrimci-demokrat ve sosyalistlerin de öylece sahip çıkmasını diliyoruz. Şehitlerimiz Leyla Kasım, Margareth, Jiyan Xalit Faraç, Necla Baksi, Binevş Agal, Perîxan, Besê ve Zarife Xanımlar ve daha ismini buraya yazamadığımız nice kadın şehidimiz, bu arada Klara Zetkin, Rosa Lüksemburg gibi dahi ve fedakar, sosyalizmin bayraktarlığını yapan kadınları da anarak onların ruh ve direnişleriyle bütünleşerek ileri atılmak, bağımsız ve özgür ülkeden toplumsal kurtuluşa giden yolda, grup değil, devrimci demokrat ruh ile kadının özgür konumunu görerek, bağımsız örgütlülüğünü yaratarak, bugünden özgür geleceğimizi kurabiliriz ancak. Buradan hareketle Azadi gazetesinin yanlı haberini protesto ediyor, grupçu mantıklarını aşmaya davet ediyoruz" dediler.

Lice'de 6 Köy Bombalandı

LİCE (Medya Güneşi)- 3 Haziran 1993 günü TC güçleri Lice'nin 6 köyünü jetlerle bombaladılar. Köylerin yoğun bombardıman neticesinde yakılıp yıkılmasıyla köylülerin can güvenlikleri kalmadığı ve göçe zorlandıkları için Lice ilçe merkezi ve çevre illerdeki yakınlarının yanlarına sığındılar. Daha sonra 5 Haziran 1993 günü Lice esnafı olayı protesto etmek amacıyla kepenk ve kontak kapattı. Kepenk ve kontak kapatma eyleminden sonra Lice Belediyesi hoparlörlerinden dükkanların açılması için anons yapıldı. Esnafın bu anonsa uyduğu ve dükkanların saat 10.30'da açıldığı görüldü. Ertesi gün kepenk kapama eylemine katılan esnafların dükkanları akşam saatlerinde saldırıya uğradı. Saldırı sonucu birçok esnafın kepenk ve vitrinleri kırılırken dükkanlarda bulunan malların yağmalandığı görüldü.

TOPYEKÛN SAVAŞIN ÇETE UZANTILARI

Genelkurmay sivil Kürt halkını tehdit ededursun, ülke içindeki uzantıları olan çeteler yoksul Kürt köylülerini şantaj ve tehditle işbirlikçiliğe zorlamaktadırlar. Mardin yöresinin çetebaşı Temelliler ve uzantıları Zorava (Ballı) korucuları Fıtın-Rebet-Şemika-Mezra-Geri-Mezra Nevali köylerindeki yoksul halkı göçe veya çeteleşmeye zorlamaktadırlar.

Satılmış çetebaşları, efendileriyle gerçekleştirdiği Xırar katliamını Beyrok köylülerine örnek göstererek baskı ve şantajlarına yenilerini eklemeye çalışıyorlar. Temelliler ve Zorava korucuları Beyrok-Hoti köyleri arasındaki yolu kesip, yoldan geçen yurtsever insanların kimliklerini yırtarak işkenceye tabi tutuyorlar.

MERYEM TURAN

KOMAL'A YÖNELİK GÖZALTI VE TUTUKLAMA

Haber Merkezi- 12 Haziran günü Bahçelievler Zafer Sineması'nda yapılan Komal'la Dayanışma Gecesi'nden sonra evlerine giderken polis tarafından gözaltına alınan 5 Komal çalışanından Kadir Satık tutuklanarak Sağmalcılar Cezaevine konuldu. Kadir Satık, yaptığı basın açıklamasında, gece öncesinde polis tarafından sürekli tehdit telefonları aldıklarını, sorgu sürecinde fiziksel, psikolojik baskı ve işkenceye maruz kaldıklarını belirtti.

Açıklamada Komal Yayınevi'ne yönelik baskılara değinen Satık; "Tüm kamuoyunu yayınevleri üzerinde, özelde Kürdistanlı yayınevleri üzerindeki baskıları protesto etmeye ve Kürdistan'da yaşayan son olaylara çeşitli eylem biçimleriyle tavır almaya çağırıyorum" dedi.

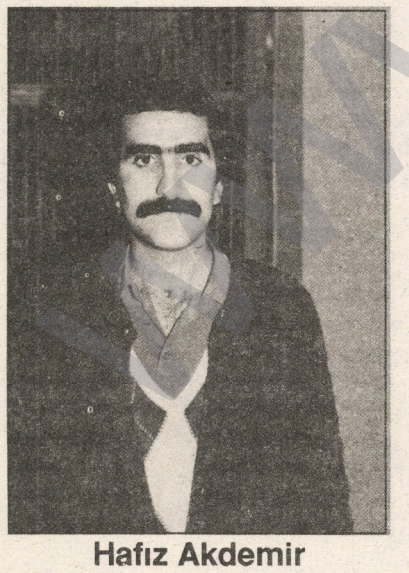

Hafız Akdemir

Ew
Şoreşgerek hêja
Rojnamevanekî
mêrxas
Hevalek dilovan bû.

**Bîranîna wî
di tekoşîna me de
dijî.**

Ciwanên Şoreşgerên Netewî

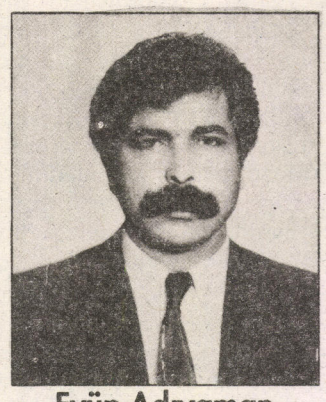

Eyüp Adıyaman

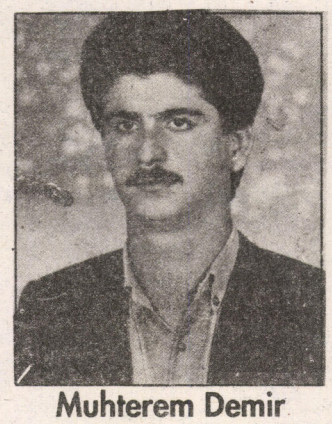

Muhterem Demir

Kürdistan halkının fedakar ve yiğit evlatları, 7 Haziran 1993'te Silvan'da, halkımızın başına musallat edilmiş karanlık güçler tarafından şehit edildiler.

Anıları mücadelemizde yaşayacaktır.

Devrimci Ulusal Emekçiler

"Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri Batı Anadolu"yu Sömürüyormuş(!)

Baştarafı s.8'de

yor. Sözkonusu projesini gerçekleştirmesi için on yıllık süreye gereksinimi olduğunu varsayalım. Bu süre içinde milyarları harcıyor, ama aynı sürede kazancı olmuyor, masrafı oluyor. Demek oluyor mu ki, Adana Sabancı'yı sömürüyor? Hayır. Çünkü kârdan önce belli bir değeri harcamak (yatırım yapmak) gerek. Sabancı'nın projesi üretime girince Çukurova'yı soyup soğana çevirecek, İstanbul ise güzel ve kaliteli tekstil ürünleriyle dolacak. Aynı ürünlerden bir kısmı meta olarak Avrupa-Amerika ve Japonya'ya ihraç edilecek. Kazanılan dolarlar, marklar, franklar vs. İstanbul'un bankalarını dolduracak. Peki İstanbul mu Adana'yı sömürüyor, yoksa Adana mı İstanbul'u sömürecek?

GAP için de aynı şey sözkonusu. Çünkü, gerçekten GAP Türkiye sanayisinin enerjisini karşılamak içindir. Tarım için de aynı kural geçerlidir. Diyarbakır TSO danışmanı R. Dağ'ın yaptığı hesaplara göre, GAP'ın 2005 yılında Türkiye tarımsal üretiminin % 46,8'ini karşılayacak. GAP'ın kapsadığı alan Kürdistan'ın bir bölümüdür, bütünü değildir. Bu bölüm de Türkiyenin tarımsal ihtiyaçlarının yarısına yakınını karşılıyorsa GAP alanı dışındaki gelir de katılacak olursa elde edilecek üretim, Türkiye tarımsal üretiminin % 60-70'lik bir bölümünü karşılamış olacak. Kürt nüfusun tüketiminin Türkiye'nin ortalamasının çok altında olması, elde edilecek ürünlerin nereye gideceğini gösteriyor.

Azadi Gazetesi'nin (14-20 Mart 1993) M. Ali Eren'le yaptığı röportajda Eren şunları diyor: "Kürtler ayrılsa bundan en çok Kürtler zarar görür" (bu alıntıyı M. Ali Eren, A. Savaş Akat'tan alıyor). Doğrudur, çünkü o bölgenin tüm zenginlikleri buraya transfer edildi. Eren de ve Akat da bilmeli ki Kürdistan'ın zenginlikleri bitmiş değildir. Zaten bitmiş olsaydı, Türkiye Kürdistan'ı çoktan bırakmış olurdu. Bazı zenginlikler bitmez. Açık olan birşey var, Türkiye, Kürdistan'ı talan ediyor, zenginlik kaynaklarını transfer ediyor. Kürdistan'ın bütün ekonomik potansiyeli sonsuz değildir, onun da bir sınırı var. Her sömürgeci ülke sömürgesini talan ederken, belli bir süre içinde sömürgenin zenginlik kaynakları azalır, ulusal kurtuluş çabalardan dolayı sömürgeci devletin masrafları artar. Belli bir yere kadar sömürgeci ülkenin yöneticileri bakar, artık sömürgesini elde tutmak pek karlı bir iş değil, en ucuz yoldan ondan kurtulmak ve onu ilerde de daha ucuz yol ve metodlarla sömürmek çabası içinde olurlar. Sömürgesini terkeder, ama arkasında açlık, yoksulluk, tahribat, yıkım gibi problemleri bırakırlar. Bu, Kürdistan için de geçerli olabilir. Ama henüz çok erken. Henüz Kürdistan'ın talan edilecek birçok zenginlik kaynakları var ve Kürdistan Türkiye'nin bir tüketim pazarı olarak, Türkiye ekonomisinin çıkarına uygundur. Devlet üretim alanında küçülürken, bazı alanlarda Kürdistan'a yönelik talan da küçülüyor. İşte "Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor" tezleri bu küçülmeden kaynaklanıyor ve erken doğan tezlerdir...

Madem ki, "Kürdistan Türkiye'yi sömürüyor(!) Kürt halkının size "çekip gidin", "bizi rahat bırakın", "sizi davet eden mi var" demeye hakkı yok mu? Sizsiz ülkemiz bir başka olur. Belki ilk başta zorluklarımız olur, ama kısa bir dönem içinde ülkemiz de dünya ülkeleri arasındaki şerefli ve onurlu yerini alacaktır. Ne tanklara, ne toplara; ne polis, MİT, özel timlere ne de köy korucularına ihtiyacımız var. Bize olan hediyeleriniz bunlardır. Gelin Çekoslavakya misalini kendimize örnek alalım!...

Kaynaklar:

1- Milliyet Gazetesi

2- Cumhuriyet Gazetesi

3- Medya Güneşi, 1-15 Aralık 1992

4- Azadi Gazatesi, 14- 20 Mart 1993

5- Nokta, 29 Kasım-5 Aralık 1992)

6- Politiçeskaya Ekonomiya (Uçepnik diya Vışıh Uçebnih zavedeniy), Moskova

7- Politiçeskaya Ekonomiya -Solvar, Moskova

8- Kapital Tom I Marx, Sofia

9- İstoriya na ikonomiçeski Uçenia, Sofia

10- Europa politika ikonomiçeski sporoveçnik, Sofia

11- Ulusların Zenginliği, Adam Smith, İstanbul

12- Doğu Anadolunun Hikayesi, M. Sönmez, Ankara

13- Altıncı Beşyıllık Kalkınma Planı (1990-1994)

14- Vınşnoikonomiçeska politika i vınşna tırgıviya na republika Turtsie npez 80-te godini diplomant: KB Sofia

15- Kuzey Kürdistan'da Sosyo-Ekonomik Yapının Niteliği Üzerine, S. Aydoğmuş-A. Nas, Stockholm 1990

BI HELBESTVANÊ KURD NANO RE HEVPEYIVÎNEK

Me ji bo xwendevanên Mûçinkê yên hêja, bi helbestvanê Kurd ê hemdem kek Nano re hevpeyivînek çêkir.

Mûçink: Kek Nano, ji kerema xwe re tu dikarî xwe bi xwendevanên me bidî naskirin?

Nano: Li ser serê min heyran, li ser serê min bavo. Madem we zehmet kiriye û heta vira hatine...

Navê bavê min Epo ye. Navê birayek min Loqo, yên din jî Noko ye. Noko û Loqo bilûrvan, ez bi xwe helbestvan im.

Herwekî hûn jî dizanin ez ji malbetek gelek û gelek welatparêz têm.

Mûçink: Baş e kek Nano. Çewa bû we dest avêt helbestê û himên helbesta Kurdî ya hemdem avêt?

Nano: Herwekî hûn jî dizanin em malbatek hûnermend in jî.

Birayê min bilûrvan.

Ez bi xwe tembûrvan bûm.

Kekê, min bala xwe dayê hinek hîmên edebiyata Kurdî davêjin, hinek hîmên zimanê Kurdî, giramera Kurdî davêjin û hinek jî hîmên dîroka Kurdî datînin. Ka di desta çi ma, ez dê çi bikim? Ma heta mirinê te negot ezê tembûrvan bimînim...

Ez Nano, bavê min Epo û birayên min Noko û Loqo em li hevdu civiyan, me pê re rewşa ku em tê dene nîrxand; min wekî şêran milên xwe hil dan û hîmên helbesta Kurdî ya hemdem avêt.

Mûçink: We qenc û xweş kiriye. Baş e gelo hûn dikarin ji wan helbestên xwe yên xweş nimûneyekî bidin?

Nano: Kekê helbesta min a yekemîn a ku ez pê menşûr bûm ewha dest pê dike:

Ax li min ax
Sihanek aprax
Goşt û hingiv û qeymax
Li ser sêniyê
Dil jê re kir wax

Mûçink: Em ji bo vê hevpeyivîna xweş gelek sipas dikin.

Nano: Ez ji sipas dikim.

BANGA SEZGÎN

Wezîrê Karên Înfazê Ismet Sezgin bang li "terorîstan" kir da ku ew bên û teslîmî edaleta dewleta Tirk bibin. Sezgin di banga xwe de beyan kir ku teraziya edaleta dewleta Tirk şaş nabe. An wê "terorîst" bên teslîmî edaletê bibin an jî emê qira wan bînin.

Yanê camêr dibêje an hûn dê bi piyê xwe bên teslîmî me bibin emê we bikûjin, an jî emê bên qira we bînin.

Edaleta Tirk ji bo Kurdan şaş nabe.

Nuri Kaya

Yên ku ji roniyê ditirsiyan
Di Şeveke tarî de ew kuştin.
Bîranîna wî di tekoşîna me de dijî.

Komek ji heval û dostên wî

MEDYA GÜNEŞİ ABONE FORMU

Adı, Soyadı :
Mesleği :
Adresi :

☐ 6 Aylık Abone Olmak İstiyorum.
☐ 1 Yıllık Abone Olmak istiyorum.

Abone Koşulları :
Yurt içi :
6 Aylık : 75 bin TL
1 Yıllık : 130 Bin TL
Yurtdışı :
1 Yıllık: 60 DM, 40 $

Hesap numarası :
Cemal Özçelik,
Yapı ve Kredi Bankası
İstanbul-Beyazıt Şubesi,
0101322-6 Nolu Hesap

Lütfen abone bedelinin yatırıldığına ilişkin makbuzun bir fotokopisini gazetemize gönderin.

www.ersi

Dengbêj Seîd Yûsuf:

"Girê sîra bi sîr e, ev jî Kurdistan e"

Dengbêjêkî me heye dibêje, wek min kes nikare li tembûrê bixe û xeynî min kes nikare tekstên muzika xwe binivîsîne. Ev dengbêj bi salan e li gor uslûba xwe stranên evînî disitire û di muzika Kurdî de li gor ku ew dibêje ekolekê vekiriye. Ev dengbêj ji Kurdistana Sûriyê ye û navê wî Seîd Yûsuf e.

S.Yûsuf grûbeke bi navê NEWROZ'ê saz kiriye. Di radyoya Baxdayê ya Kurdî de stranên wî hatine weşandin, li Lubnanê çend caran derketiye televîzyonê, van salên dawiyê derketiye televizyona Sûriyê jî. Emrê wî nêzî 50 saliye, lê wek xortekî 30 salî xwiya dike. 10 zarokên wî hene. Di sala 1965'an de dest bi muzîkê kiriye.

Sebebê ciwanbûna xwe bi mûzikê ve girêdide û dibêje, wexta ez aciz dibim yan jî ji yekî diqeherim, ez tembûra xwe dikim destê xwe û li telê dixim û bi vî hawî jî ez ji acizbûnê xelas dibim. Û dom dike dibêje; "Muzîk dermanê mêji û ruh e, sinîrê merivan nerm dike, kîn û êndîşan paqij dike, rê li ber întixar û merivkuştînê digre, jiyanê xweştir dike û ji bo laşê mirovan jî vîtamîn e."

Seîd Yûsuf heyran û tiryakiyê Mihemed Arif Cizrawî ye. Di sala 1972'an de li Beyrûdê rastî hev hatine. Seîd Yûsuf dibêje, îcar wexta min li tembûrê dixist û wî li min temaşa dikir wê gavê ew bû heyranê tembûra min. Seîd Yusuf înstrûmentên bi têl hemûyan kanê bi kar bîne,lê, di tembûrê de hostaye.

Heta nuha 25 kasetên wî yên muzîkê derketine, li gor wî yek jî naşibin yekê. Li ser pirsa me ya ku xèlk te ji strana "Qamişlo bajarê evînê"nas dike, çima ne Hewlêr bajarê evînê ye, tu dibêjî 'Qamişlo bajarê evînê ye' S. Yûsuf dibêje "ez bi starana xwe ya 'Qamişlo bajarê evînê' îftîxar dikim. Yên ku ji Qamişlo hez dikin, yan jî careke çûne Qamişlo û tesîra Qamişlo li wan bûye ew strana min ji wan re xweş tê. Min di Qamişlo de evîne dîtiye, li wê zewicimê, li wê, zarokên min hatine dinê; yanî Qamişlo welatê min e, ruh û canê min e. Lê helbet nuha dilê Kurdan li Hewlêrê lê dide, Hewlêr êvina hemû Kurdan e. Li wê hêvî heye, aram heye."

Wek hemû stranbêj û hozanên dinyayê, hozanên Kurd jî psîkolojiyek wana taybetî heye. Yek jî yekî din hez nake, pesnê xwe pirr didin,dibêjin ez tenê zanim, yên din hemû helbestên min dizîne, xeynî min kes nikare bi nota muzikê. Ez serbilind im ku bi notayê muzîkê lê dixim. Ev tişt li ba Seîd Yûsuf jî heye û ew pirr pesnê xwe dide. Dibêje; min ji xwe re mamoste girtiye û ew min fêrê notayê kiriye. Lê dengbêj û hozanên me yên ku bi salan Ewrûpayê ne tenezûl nakin ku herin konserwatûran bi ilmî muzîkê fêr bibin. Yek guh nade yê din ji bo wê jî muzika Kurdî pêşnakeve. Û S. Yûsuf wîha dom dike; gelek stranbêj hene, stranên min dizî ne ê meqamên wan guherandine. Wek nimûne "Ey Newroz", "Hisêrin min dibarên". Rehmetli Mihemed Şêxo dîsa stranên min gotiye. Şêrînê min huluqandiye û navê wê min Şêrîn daniye û Kurdî min fêrê wê kiriye. S. Yûsuf dibêje, ku em dewlet bûna, minê wan kesên ku stranên min dîzî ne bida mahkeman, lê ba me Kurdan ev mercî tuneye.

Seîd Yûsuf (Foto: Medya Guneşi)

Li ser pirsa me ya ku di muzîka Kurdî de yekdengî heye, çima pirdengî di mûzika Kurdî de çênabe û muzîka Kurdî pêşnakeve? Seîd dibêje ku muzik girêdayî kulturê ye û kultura me jî ji yên cîranan dewlementir e, ez di warê muzîkê de nabêjim em ji xelkê cîran pêşdetir in, lê em ne kêmê wan in jî. Heta dezgehên netewî yên Kurdan tunebe, yekîtiya hêzên siyasî yên Kurdan tunebe, ne mumkûn e ku yekîtiya muzîkvanên Kurd jî hebe. Pêşketina muzîkê girêdayi yekîtiya Kurdan e û dezgehên wa-nê milî ne. Xeynî vê tu rê tunye ku muzîka Kurda pêşkeve. Bi grûbên muzîkan ancax muzîka Kurdî ji yekdengî xelas bibe û bibe pirdengî. Di vî warî de Ciwan Haco gavek avêtiye û muzîka Kurdî bi aliyê Xerbê ve dibe, le ez bawer nakim ew jî biserkeve. Ji ber ku hin ji Kurdan re wext lazim e ku muzika wî fehm bikin. Ew dom dike dibêje; debara me hew ev kasetên me ne û derketina me ya şevên şahiyan e. Ku ev jî tunebe em nikarin debara xwe bikin. Pîştî vê seetê yekî mina Şivan yekî wek min û yên din nikarin herin meslegekê din fêr bibin û debara xwe bi wê bikin. Temam nuha yekîtiya Kurdan tuneye, lê lazim e partî û rêxistinên Kurdan alîkariya me bikin. Em dengbêj wek tirimbilan e, çawa wexta benzîna tirimbilan xelas dibin û ew nekarin bimeşin, em jî wiha ne, wexta yek alîkariya me neke, kes kasêtê me nekire, em jî nikarin ne xwe pêş bixin, ne jî stranan bisitirin.

Ferqa Seîd Yûsuf ji yên stranbêj û hozanên din yên Kurdan ew e ku stîla wî ye muzîkê cûda ye û stranên wî, stranên evînê ne. Li ser pirsa me ya ku çima tenê ev stran? Seid Yûsuf dibêje; "Carekê Kamuran Bedirxan ji min re got, kurê min tu bêje Girê sîra bi sîr e ev jî Kurdistan e. Ne lazim e ez bêjim Kurd û Kurdistan. Ji ber ku Kurd û Kurdistan her heye, ez hewl didim çava dilê Kurdan xweş bikim, Kurdistanê şên bikim. Ez ser şexsan stranan nabêjim. Ma stranbêjên dinyayê hemû ser welatên xwe û ser gelê xwe stranan dibêjin. Ez bi Kurdî dibêjim û bi gotinên xweş civata Kurdan geş dikim, ev ji min re bese.

Yên ku Seîd Yûsuf temaşe kirine yan jî muzîka wî guhdar kirine bawer im yê bi min re hem fikir bin ku S. Yûsuf bi tembûre xwe tê naskirin û heqê tembûrê jî dide; lê dengê wî ne ewqas xweş e.

Ser vî pirsa min Seîd hinek aciz dibe û dibêje; rast e tembûra min ji dengê min hîn çaktir e, lê dengê min jî wek hûn dibêjin ewqas ne xerab e. Di nav Ereb, Ecem û Tirkan de kes nikare wekmin li tembûrê xe, ev tiştek normal e. Dibê ku dengê hin kesan ji ê min xweştir be, lê ew jî wek min nikarin meqamên strana bêjin. Deng diyariya Xwêdê ye, lê tembûr lêdan hunerê dengbêj û hoznnan e.

Dîtinên S. Yûsuf li ser dengbêj û hozanên ku eslê wan Kurd in, lê bi Tirkî, Farisî yan Erebî disitirin ji dengbêjên Kurd yên din cûdatir e. Li gor raya wî, ew kes bi kijan zimanî disitirin bila bisitirin muzîk e. Ew kesên ku karibin bi Kurdî bisitirin û nesitirin meriv gerek rexne li wan bike,lê ew kesên ku Kurdî ji wan re qedexe be û bi zimanekî din bêjin ez ne li dij im. Ev tişt hatiye serê min. Wexta li Sûriyê Kurdî qedexe bû, min bi Erebî disitira. Ereb dibêjin; "muzîk lugata alemiye", yanî zimanê muzikê tuneye, meriv bi çi zimanî bisitire baş e.

S. Yûsuf dom dike û dibêje, "em stranbêj û hozanên Kurd bi şiyarbûna miletê Kurd de me rolekî mezin lîstiye, mesela Şivan Perwer bi deng û tembûra xwe gelek tişt kiriye, belkî hemû partiyên Kurdan di şiyarbûna millî de wek wî tesîrek li gelê Kurd nekirine. "Li gel ku dengê Şivan dengê stranên merş û sirûden e jî, vê rastiyê kes nikare inkar bike."

MEDYA GÜNEŞİ

●Sahibi: **Cemal Özçelik** ●Genel Yayın Yönetmeni : **Osman Aytar** ●Yazı İşleri Müdürü: **Mahmut Metin** ●Diyarbakır Temsilcisi: **Hamdullah Akyol** ●Ortadoğu Temsilcisi: **Ahmet Cemal** ●Güney Kürdistan Temsilcisi: **Azad Şatehî** ●AvrupaTemsilcisi: **Halim Can** ●Muhabirler: **Bavê Azad, Mahmûdê Malazgirtî** (Almanya) ●**Cumali Gökalp** (Hollanda) ●**Ferman Seyid** (Danimarka) ●**Halis Kınalı** (İsviçre) ●**Seyda Alpşen** (İngiltere) ●**Ahmet Yüzer** (Norveç) ●**Rojen Xerzî** (Fransa) ●**Serdar Dicle** (Rusya) ●**Baran Jiyan** (Yunanistan) ●**Genco Hasanan** (Bulgaristan)

●**Yönetim Yeri**: İnebey Mah. Valide Camii Sok. No: 50 Kat 4 Aksaray-İstanbul / Tel: 5306831 Faks: 6312515 ●**Diyarbakır Bürosu**: Güçlü Pasajı Kat:3 Dörtyol Tel-Fax: 21 80 74 Diyarbakır ●**İzmir Bürosu**: Cumhuriyet Bulvarı Konak İşhanı No:24 Kat:8/806 Konak/İzmir ●**Avrupa İlişki Adresleri**: H.Can, BOX:15216 161 15 Bromma **Sweden**; M.Malazgirtî, Amande Str.58, 2000 HH 56 **Germany**

● **Abone Koşulları:** Yurtiçi / 1 Yıllık: 130 000 TI, 6 Aylık: 75 000 TI, Yurtdışı / 1 Yıllık:75 DM, 50 $ ●**Yurtdışı Fiyatı** / İsveç: 15 SKR, Danimarka: 15 DKR, Norveç: 15 NKR, Almanya: 5 DM, Fransa: 15 FF, İngiltere: 2 Pound, İsviçre: 4 SFr. Hollanda: 3 Florin

● **Hesap No:** Cemal Özçelik, Yapı ve Kredi Bankası, İstanbul Beyazıt Şubesi, 0101322-6 Nolu Hesap ● **Dizgi:** Şîlan Dizgi ● **Baskı** : Aydınlar Matbaacılık